

TARTU ÜLIKOOL  
Pärnu kolledž  
Sotsiaaltöö korralduse osakond

Marika Altküla

**FIKTIIVABIELUD KUI INIMKAUBANDUSE  
VORM EESTIS JA EESTI NAISTEGA SEOSES**

Lõputöö

Juhendajad: Tiiu Kamdron, Liina Käär

Pärnu 2015

## SISUKORD

Sissejuhatus .....	4
1. Inimkaubandus ja fiktiivabielud selle osana .....	6
1.1 Inimkaubanduse olemus ja tüübid.....	6
1.2 Inimkaubanduse statistika .....	12
1.3. Fiktiivabielud kui inimkaubanduse osa.....	13
1.3.1. Fiktiivabielude olemus .....	14
1.3.2. Fiktiivabielude põhjused ja motivaatorid.....	17
1.3.3. Fiktiivabielude mõju ühiskonnale nii Eesti kui ka Euroopa tasandil.....	19
1.3.3. Fiktiivabielude vastased meetmed .....	21
2. Uuring fiktiivabielude kohta Eestis.....	25
2.1. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused.....	25
2.2. Uuringu läbiviimise meetod ja valimi kirjeldus .....	26
2.3. Uuringu tulemused .....	28
2.3.1. Fiktiivsetesse abieludesse astumise põhjused .....	28
2.3.2. Fiktiivabielu sõlmimise protsess .....	30
2.3.3. Fiktiivabieluga kaasuvad nähtused .....	33
2.3.4. Fiktiivabielude tagajärjed.....	35
2.3.5. Abi fiktiivabielu ohvritele .....	38
2.4. Järeldused ja ettepanekud.....	39

Kokkuvõte .....	41
Viidatud allikad .....	43
Lisa 1. Hall Abielu. Läti kampaania lendleht (kahepoolne vaade). 2012 aasta. ....	47
Lisa 2. Intervjuud .....	49
Summary .....	57

## SISSEJUHATUS

Igal aastal lahkuvad tuhanded inimesed oma kodudest, et pakkuda endale ja oma peredele paremat tulevikku. Paljud neist aga satuvad organiseeritud kuritegevuse ohvriks, kes tegelevad inimkaubandusega. Inimkaubandust võib tänapäeva mõistes vaadelda kui orjandust, mis rikub nende inimeste inimväärikust ja elukvaliteeti, kes selle ohvriks satuvad. Tegemist on kõige haavatavamate inimeste – nii naiste ja laste – eksploateerimisega kurjategijate poolt, kes kohtlevad neid kaupadena, mida saab rahalise kasu eesmärgil osta ja müüa riigipiirist olenemata. Haavatavaks muudab inimesi eelkõige toimetuleku ebaedu. Toimetulek võib olla pärsitud paljude tegurite poolt, mille hulka kuuluvad vaesus ja sellega kaasnev lootusetuse tunne, seksuaalne eksploateerimine lapsepõlves või hoopis vaimne puue või alaareng. Hinnanguliselt puudutab see kuritegu ligi 2,5 miljonit inimest aastas ning nende arv üha kasvab. (Albrant; Meiorg 2009).

Inimkaubanduse alla kuulub tööorjus, kui kedagi tema enda tahtevastastelt teatud tegudele sunnitakse, samuti prostitutsioonile kaasaitamine ja kupeldamine, prostitutsioonile kallutamine, kerjamine jm. Inimkaubanduse toetamise alla kuulub ka ohvrite vedu, üleandmine, saatmine, vastuvõtmine, varjamine, majutamine jm viisil kaasa aitamine (Rebane 2013).

Fiktiivabielusid on viimastel aastatel kajastanud mitmed Eesti ning teiste Euroopa Liidu liikmesriikide meedia väljaanded, samuti on probleemi kajastanud mitmed teised riigid. Ajaleht Postimees on avaldanud mitmeid artikleid fiktiivabieludega seoses. Samuti on teemat käsitlenud ETV saade „Pealtnägija“, mis uuris lausa Briti ajaloo suurimat abielupettust, kus oma roll oli ka Eestist pärit naistel. Arvukad avaldatud artiklid ning ka videomaterjal on tõestuseks, et inimkaubandus on tänapäeval jätkuvalt väga sügav

probleem ning vajab tähelepanu nii riikide valitsustelt kui küsimusega tegelevatelt organisatsioonidelt. Eestis puudub vastav juriidiline regulatsioon ning seetõttu on raske ka antud olukorras tuvastada kuritegusid.

Autor valis uurimustöö teemaks fiktiivabielu, kuna on oma tuttavate kaudu teemaga kokku puutunud. Lõputöö käigus püütakse välja selgitada, milline on fiktiivabielu sõlmimise protsess, fiktiivabielus elamine ja selle tagajärjed. Autoril on tuttavaid vaadeldes jäänud mulje, et fiktiivabielu on sundimatu ja probleemivaba, kuid meedias avaldatud artiklid on juhtinud tähelepanu tõsistele probleemidele. Seega uurib autor ka ohvri abistamise võimaluste kohta.

Lõputöö eesmärgiks on uurida peamisi põhjuseid, miks naised võtavad vastu ettepaneku fiktiivabieluks ja mis juhtub fiktiivabielus.

Eesmärgist lähtudes on uurimuses tõstatatud järgmised uurimisülesanded:

- tutvuda teoreetilise kirjandusega ja panna paika teoreetiline raamistik,
- anda ülevaade erinevatest inimkaubanduse vormidest
- viia läbi uuring ja analüüsida saadud andmeid,
- selgitada välja peamised põhjused miks Eesti naised on sidunud end fiktiivabieluga
- analüüsida põhjuseid ning teha järeldusi fiktiivabielude mõjust ohvrile ja ühiskonnale.

Uurimismeetodiks valiti intervjuu vorm, sest fiktiivabielude teema on delikaatne ja ohvritele peab lähenema äärmise taktitundega. Uurimusküsimuste osas tuuakse välja probleem, miks naine läheb kaasa pakkumisega osaleda fiktiivabielus. Samuti kirjeldatakse fiktiivabielu sõlmimise protsessi ja probleeme, mida fiktiivabielu sõlmimine endaga kaasa toob. Lõpetuseks tehakse järeldusi uuritu kohta ning lisatakse ettepanekuid probleemide leevendamiseks.

Töös on kasutatud järgmisi lühendeid:

ÜRO – Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

# 1. INIMKAUBANDUS JA FIKTIIVABIELUD SELLE OSANA

## 1.1 Inimkaubanduse olemus ja tüübid

Inimkaubandus on globaalse levikuga järjest süvenev probleem tänapäeva ühiskonnas. Seda kuritegu soosib vaesus ja tööpuudus. (Luht 2014: 2). Inimkaubandusega seotud kuritegelike grupeeringute tegevust on ka soodustanud piiride avamine ja pideva piirikontrolli puudumine. Veel üheks määravaks faktoriks inimkaubanduse levikul on suur palgalõhe meeste ja naiste vahel. Viimased on ka peamisteks ohvriteks inimkaubitsejatele.

Inimkaubandust saab mitmeti defineerida, kuid kokkuvõtvalt võib seda tänapäeval nimetada orjanduseks. ÜRO definitsiooni kohaselt on inimkaubandus inimeste värbamine, transportimine, ümber asustamine, neile varjupaiga andmine või majutamine jõudu kasutades või sellega ähvardades. Samuti hõlmab see inimeste (smuugeldamine) röövimist, petmist, kelmust, nende kallal jõu kasutamist või isiku kaitsetu/abitu seisundi ära kasutamist, raha või muude soodustuste andmist ja vastu võtmist selleks, et saavutada inimese üle mõjuvõimu omava isiku nõusolekut esimese ekspluateerimiseks. (Luht 2014: 1).

ÜRO definitsioon annab mõista, et inimkaubandus on väga sügav ja mitmetahuline probleem, mille puhul on tihti peale raske konkreetset tegu tuvastada. (Kriminaalpoliitika 2015). Nii inimkaubanduse kui fiktiivabielude puhul saab väita, et ohvriteks langevad need, kes on rahalistes raskustes või kaitsetu/abitus seisundis. Neid inimesi on lihtne petta ja tekitada valet muljet eelseisvast.

Eestis vastav kinnitatud definitsioon puudub, inimkaubanduse vastu võitlemise riiklikus arengukavas 2006–2009 lähtutakse Palermo protokollini inimkaubanduse definitsioonist. Eesti seadusandluses ei ole inimkaubanduse definitsiooni kokkulepitud ning karistusseadustikus puudub inimkaubanduse kui kuriteo koosseis, mis kindlasti oluliselt raskendab vastavate tegude karistamist seaduse alusel. Karistusseadustikus on inimkaubandusega seotud, vaid 16 paragrahvi, mis keelustavad inimkaubandusena käsitletavat tegevust. Nendeks on orjastamine, inimese isikuvabadust piiravasse riiki toimetamine, ebaseadusliku tegevuse võimaldamine, prostitutsioonile kaasaitamine, ebaseaduslik organidoonorlus, lapspornograafia valmistamine ja levitamine jms. (Justiitsministeerium 2009). Alates 2007. aasta 1. veebruarist kajastub inimkaubanduse mõiste välismaalaste seaduses. (Justiitsministeerium 2009). Välismaalaste seadus tugineb suuresti Euroopa Liidu inimkaubanduse raamotsuse inimkaubanduse definitsioonile. Välismaalaste seadus näeb ette elamisloa andmist kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid, kuid teevad pädevate asutustega koostööd.

Definitsioon on äärmiselt tähtis, kuna vaid selles väljatoodud tegevused ja olukorrad saab edaspidi kvalifitseerida kuriteoseks. Vastavalt sellele kuidas defineerib riik oma seadusandluses inimkaubandust, on ka karistatavad tegevused riigiti erinevad. Näiteks jõustas Eesti valitsus inimkaubandust kuriteoks määratleva seaduse alles 2012. aastal. Kuna puudus vastav seadusandlus ning regulatsioon kuriteo käsitlemiseks ning polnud ka otsest alust antud kuritegusid uurida, käsitleti Eesti kohtusüsteemis väga vähe inimkaubandusega seotud kuritegusid. Vähesed neist said kohtulikult karistatud. Varem kehtinud orjapidamise vastase seaduse § 133 (Karistusseadustik 2012.) alusel tegutsedes ei õnnestunud Eesti ametivõimudel 2011. aastal süüdi mõista ühtegi inimkaubitsejat. (Inimkaubanduse aruanne 2012). See näitab seadusandluse ning regulatsioonide olulisust kaitsmaks riigi kodanikke ning abivajajaid.

Inimkaubandusel on mitmeid vorme. Nagu eelnevalt mainitud kuulub inimkaubanduse hulka näiteks tööorjus, mis tähendab kedagi tema tahtevastastel teatud tegudele sundimist. Tööorjuse saab omakorda jagada kolmeks peamiseks haruks. Eesti Punane Rist (Inimkaubandus 2015) on defineerinud need harud järgmiselt:

- Orjatöö või võlaorjus (*bonded labor*) – kõige enam kasutatav meetod inimeste orjastamiseks. Inimene orjastatakse väitega, et ta peab oma tööga tagasi teenima mingit ebamäärast võlga, mille tingimused ning tähtajad on määratlemata.
- Sunnitöö (*forced labor*) – olukord, kus inimest sunnitakse töötama vägivalla või muud liiki karistusega ähvardades; tema vabadus on piiratud ning teda koheldakse omandina.
- Laste töö (*child labour*) – töö liik, mis väga suure tõenäosusega on ohtlik lapse tervisele ja/või füüsilisele, vaimsele, hingelisele, moraalsele ning sotsiaalsele arengule ning võib katkestada lapse haridustee. Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (International Labour Organization) hinnangul on maailmas 211 miljonit 5–14aastast last, keda peetakse võlaorjuses, kuritarvitatakse prostitutsioonis ja pornograafias ning teistes ebaseaduslikes tegevustes.

Valge orjandus on suhteliselt uus nähtus. Tööorjus tähendab töötamist viletsates tingimustes ja väga vähese palgaga, mõnikord ka teistsugust tööd kui soovitud. Tööorjuse ohvriks langevad väga erinevad inimesed – nende hulgas on lapsi, teismelisi, naisi, kuid kõige rohkem mehi (Trafficking in... 2014: 13). Orjapidamine võib tähendada ka täiesti palgata tööd vastutahtmist. Peamised töökohad orjade rakendamiseks on põllumajanduses, ehitusel, erinevates tootmisharudes ja loomulikult kasutatakse orjastatud isikuid teenijate ja lapsehoidjatena. (Human trafficking... 2015). Tööorja võidakse värvata ka illegaalsetesse sfääridesse nagu näiteks narkokulleriks (Inimkaubandus ja... 2015).

Kõige suuremaks inimkaubanduse vormiks on seksikaubandus. Prostitutsioon ja inimkaubandus on otseses seoses ja naised, kes satuvad selle ohvriks üldjuhul ei püsi äris üle poole aasta, seega vajab inimkaubandus üha uuesti värsket kaupa. Seksuaalse eksploateerimise vormid on :

- Prostitutsioon – tasuline süstemaatiline seksuaalpartnerlus, mis on isikule ainus või põhiline sissetulekuallikas. Siia alla kuulub tänava- ja bordelliprostitutsioon, eskortteenus, "massaažisalongid", striiptiisiklubid jne.



- Pornograafia – selline kujutamiseviis, mis teisi inimlikke seoseid kõrvale või tahaplaanile jättes seksuaalsed toimingud labaselt ja pealetükkivalt esiplaanile toob. Sageli on pornograafia seotud prostitutsiooniga – prostitueerivaid isikuid pildistatakse ja/või filmitakse, salvestisi kasutatakse ka väljapressimisel ja võimalikke tunnistajaid hirmutatakse materjalide avaldamisega.
- "Pruut kirja teel" – tegemist on inimkaubanduse liigiga, kus naise saab tellida Interneti vahendusel, valides seal sobiva välimusega ja parameetritega "abikaasa". Naistele reklaamitakse seda võimalusena leida välismaalasest mees, meestele aga kui suurepärase võimalust leida (peamiselt) Ida-Euroopa riikidest vaeseid ja kuulekaid naisi. Internetileheküljed pakuvad lisaks naiste piltidele ka teavet sellest, kuidas võõramaa naist oma riiki saab toimetada, millised on viisanõuded, millised toitumisharjumused kusagil riigis on ja milline on naiste staatus konkreetses riigis. (Seksuaalne ekspluateerimine 2015). Agentuure nagu näiteks „*Rosebrides*“, „*Fantasybrides*“, „*RussianCupid*“ jne. on Internetis sadu.

Viimane punkt tõestab, et fiktiivabieliu ei pea alati olema tingimata sõlmitud selleks, et üks osapool saaks elamisloa soovitud riigis. Fiktiivabieliu sõlmitakse ka selleks, et tugevam osapool saaks rahuldada oma vajadusi. Seda just tihti teise inimese arvelt. Pruudid, kes on tellitud kirjateel, vastavad täpselt kliendi nõudmistega, olles näiliselt (ja ankeedi kohaselt) ideaalsed. Teisest küljest on sellised pruudid pigem soovitud teenijateks (ka seksuaalselt), kui abikaasaks. (Jackson 2007: 899).

Seksikaubanduse ohvrid leitakse enamasti tänavatelt ja ohvriteks on naised, kelle majanduslik olukord on väga halb, kellel pole head haridust ega silmaringi. Samuti naisi ja noori, kes on kogenud koduvägivalda ja kellel on psühholoogiline trauma. (The Victims 2015). Just neid kõige haavatavamaid isikuid on kurjategijatel lihtne kaasata inimkaubanduse halastamatusse maailma.

Inimkaubanduse globaalsele arengule on väga palju kaasa aidanud Internet. Moodsa kosjasobituskontori leiab juba vaid mõne märksõna trükkimisel. *Rosebrides* (Mail Order... 2015) on interneti lehekülg, mis on nagu kirev e-pood. Naeratavate naiste pilte on igale maitsele. *Rosebrides* tutvustab end kui abivahendit meestele, kes otsivad omale

head ja ilusat pruuti. See sait pakub nii venelasi, ida-eurooplasi, asiaate kui ka latiinosid. Valik on suur ja lai. *Rosebrides* on oma kodulehekülje teinud väga mugavaks. Kiiresti on võimalik leida sobivas vanuses potentsiaalne pruut. Seal on võimalik hakata temaga kirjavahetust pidama ja kohtumisplaane tegema. Mõne inimese jaoks on reisimine kindlasti küllaltki keeruline. Peab täitma viisatootlusi ja muid formaalseid dokumente. *Rosebrides* on aga mõelnud klientide mugavusele ja kõik reisimise ja viisaga seotud näpunäited on kodulehel ka olemas.

Autor on arvamusel, et kuigi näiliselt on *Rosebrides* leht igati legaalne, siis ei tohiks ükski sealne pruut olla liiga kindel oma tulevikus. Intelligentse ja positiivse suhtluse taga võib olla sadistlik psühhopaat, kelle valitud pruut võib sattuda mistahes inimkaubanduse vormi ohvriks.

Marion Pajumets on uurinud 17-18-aastaste neidude teadlikkust ohtudest, mis kaasnevad töö otsimisega ja töötamisega välismaal (Luht 2002). Uuringust selgus, et erinevatest oludest ja taustaga tüdrukud on inimkaubitsejatele üpris lihtne saak ja seda mitmel põhjusel. Vaesematest oludest pärit tüdrukud soovivad iga hinna eest välismaisel tööturul konkureerida, et parandada oma majanduslikku olukorda. Keskmiselt kindlustatud tüdrukud aga ei kujuta ette, et kellelgi võiks olla nendega kurje kavatsusi, aga tahtmine end välismaal proovile panna on suur. Hästi kindlustatud perede neiud, kes üldjuhul lõpetavad eliitkooli on kindlad, et töö välismaal on hästitasustatud seiklus ning kõik on nende kontrolli all nagu siin Eestiski. Enamus küsitletud neidudest end riskigruppi kuuluvana ei tunnistanud. Samuti tuli uuringust välja, et ametit kui prostitutsiooni seostatakse stereotüüpselt slaavi naiste kui laiskade ja rumalatega. Lihtsalt esimene „vastik“ kord tuleb üle elada, peale seda on kõik juba normaalne. (Luht 2002). Kõik eespool nimetatud asjaolud moodustavad omavahel kombineerutuna ohtliku olukorra, sest Eesti majanduslik seis ja suhtumine prostitutsiooni kui tavalisse ametisse on inimkaubandusele andmas suurt hoogu.

Elundikaubandus on samuti üks inimkaubanduse vorm, mis on tulusaks äriks kurjategijatele. Havocscope on veebilehekülg, kuhu on koondatud erinevad illegaalsete ärivormide hinnakiri. Sealne informatsioon on kogutud valitsuse agentidelt, politsei raportitest, akadeemilistest raportitest ja meedia väljaannetest. Populaarseimad organid

turul on neerud, maks ja ka kopsud. Väidetavalt makstakse neeru müüjale umbes 5000 dollarit, kui töökorras neeru lõplik ostja maksab selle eest keskmiselt 150 000 dollarit. (Havocscope 2015).

Inimkaubanduseks loetakse ka prostitutsiooni toetamist ja kupeldamist, prostitutsioonile kallutamist, kerjamisele sundimist jm. Inimkaubanduse toetamine on ohvrite vedu, üleandmine, saatmine, vastuvõtmine, varjamine, majutamine jm viisil kaasa aitamine (Rebane 2013). Tegemist on inimkaubandusega igal juhul, kus inimene on sunnitud tahtevastasele tegevusele. Seejuures kasutatakse sundimiseks ähvardusi, pettust, kallutamist ja meelitamist erinevate hüvedega, mis tegelikkuses ei eksisteeri.

Rääkides inimkaubanduse riskigrupist tuuakse välja mitmeid erinevaid potentsiaalseid ohvreid – eelkõige on ohustatud noored tüdrukuid ja naised, aga ka väikesed lapsed ja üha enam ka mehi. Kui naiste jaoks on suurim oht sattuda prostitutsiooniärisse, siis mehi seostatakse enim sunniviisilise narkokullerlusega. Üldiselt märgitakse, et inimkaubanduse risk on suurem naiste ja laste puhul, kuna nad on nõrgemad ja kergemini mõjutatavad, mehi nähakse tugevamate ja targematena, keda on raskem füüsiliselt kinni hoida (SOCIO 2007). Siiski ei tohiks meeste osalust inimkaubandusäri ohvritena alahinnata. Mehi kasutatakse ära rohkem tööorjuses. Nad on füüsiliselt tugevamad ja vastupidavamad. Tihti ähvardatakse neid sellega, et vigastatakse kedagi pereliikmetest. See teeb ohvri haavatavaks ja teda on kergem sundida tegema tööd jms tasuta, kurjategijate heaks.

Olukorra tõsidust ilmestab fakt, et inimkaubandus on muutunud üsna kiirelt globaalse levikuga nähtuseks ja ohvrite arv ületab juba 2.5 miljoni piiri, spetsialistide hinnangul see arv aina kasvab (Albrant; Meiorg 2009). Tegu on kindlasti globaalse probleemiga, millele pole veel leitud ühtset lahendust. Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni andmeil satub igal aastal umbes 500 Eestist pärit naist ja tüdrukut välismaal inimkaubanduse ohvriks (Luht 2002). Eesti elanikkonda arvestades on see suur kaotus ning (potentsiaalsete) ohvritega tegelemiseks kulub hulgaliselt ressursse.

## 1.2 Inimkaubanduse statistika

Selleks, et koostada täpset statistikat inimkaubanduse probleemi ulatuse kohta, on esmalt vaja avastada ja tuvastada ohvrid. Abiks ohvrite tuvastamisel on rahvusvahelise kaitse taotleja poolne pöördumine, mida analüüsitakse.

Enamikus liikmesriikides (Belgia, Eesti, Hispaania, Iirimaa, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Malta, Norra, Rootsi, Saksamaa, Soome, Slovakkia, Tšehhi Vabariik, Ungari, Ühendkuningriik) on kehtestatud standardsed tavad inimkaubanduse ohvrite avastamiseks, tuvastamiseks ja edasisuunamiseks, kui neid rahvusvahelise kaitse toimingute käigus avastatakse. (EMN INFORM 2014: 2).

2014 aastal Brüsselis välja antud pressiteade (Inimkaubandus 2010... 2014) kannab infot, et aastatel 2010-2012 registreeriti Euroopa Liidu liikmesriikides 30 146 inimkaubanduse ohvrit.

Üheks märkimisväärseks saavutuseks Euroopa Liidus on inimkaubanduse statistikat sisaldava dokumendi avaldamine. 2014 aastal avaldatud Euroopa Komisjoni töödokument (Trafficking in... 2014) sisaldab endas inimkaubanduse statistikat aastatel 2010, 2011 ja 2012. See on ainus inimkaubandust käsitlev statistiliste andmete kogu Euroopa Liidu tasandil. Töödokumendis ei mõõdeta inimkaubanduse kogu ulatust; see sisaldab andmeid üksnes nende ohvrite ja kaubitsejate kohta, kes on puutunud kokku liikmesriikide ametivõimude ja osalejatega.

Eelpool viidatud töödokument annab ülevaate järgmistest arvudest (Trafficking in... 2014: 13):

- 80% registreeritud ohvritest olid naised.
- 16 % registreeritud ohvritest olid lapsed.
- Üle 1000 lapsohvri registreeriti seoses kaubitsemisega seksuaalse ärakasutamise eesmärgil.
- 69%-ga registreeritud ohvritest kaubitseti seksuaalse ärakasutamise eesmärgil.

- 95% registreeritud seksuaalse ärakasutamise ohvritest olid naised.
- 71% registreeritud tööalase ärakasutamise ohvritest olid mehed.
- 65 % registreeritud ohvritest olid ELi kodanikud.
- Aastatel 2010–2012 esitati liikmesriikides 8551 süüdistust seoses inimkaubandusega.
- Üle 70% inimkaubitsejatest olid mehed. See kehtib nii kahtlusaluste, süüdistatavate kui ka süüdimõistetud inimkaubitsejate puhul.
- Nimetatud aastatel mõisteti seoses inimkaubandusega liikmesriikides süüdi 3786 isikut.

Nagu näha, on ohvrite arv mitmeid kordi suurem, kui inimkaubanduses süüdistust omavate isikute arv. See võib tähendada seda, et organiseeritud kuritegevusega seotud grupid meelitavad korraka löksu mitmeid ohvreid. Teiseks järelduseks on tõsiasi, et kõik ohvrid ei taha või suuda tuvastada end orjastanud isikuid. Loomulikult peab tähelepanu pöörama ka asjaolule, et lausa 70% inimkaubitsejatest on meesterahvad ja seejuures 80% ohvritest naisterahvad. Need arvud viitavad selgelt jõuküsimusele ja traditsioonilisele tõdemusele, et naised on nõrgemad kui mehed ning nagu inimkaubanduses on tavaks saanud, siis ekspluateeritaksegi nõrgemaid ja kaitsetumaid.

### **1.3. Fiktiivabielud kui inimkaubanduse osa**

Järjest enam on hakanud erinevad organisatsioonid ja asutused rääkima fiktiivabielust kui inimkaubanduse osast. Ka Eestis on alustatud erinevaid projekte, koolitusi ja tehtud ettekandeid, kust saab selgelt välja lugeda, et fiktiivabielud on inimkaubanduses levinud probleemiks. Heaks näiteks siinkohal on Sotsiaalministeeriumi poolt koostatud käsiraamat, milles on selgesõnalisi viiteid (Luht 2012: 16,30) fiktiivabielule kui ühele inimkaubanduse vormile. Eest peamised inimkaubandusohvritega tegelevad organisatsioonid nagu Eluliin ja *Living for Tomorrow* on samuti oma interneti

kodulehtedel vastavate teemade all kirjutatud fiktiivabieludest kui inimkaubanduse vormist.

See, et fiktiivabielusid käsitletakse kui inimkaubanduse vormi on väga vajalik. Nagu muud inimkaubanduse vormid on ka fiktiivabiellu astumine kuritegelik ja pahatihti on abielluma meelitamiseks kasutatud alatuid võtteid, mille peamine eesmärk on ohvri ekspluateerimine kellegi kasu eesmärgil. Järgnevates alapunktides on kirjutatud täpsemalt fiktiivabielude kohta ja sellest, miks need toimuvad ja milliseid tagajärgi endas kannavad.

### **1.3.1. Fiktiivabielude olemus**

Fiktiivabielu on abielu, mis on sõlmitud üksnes selleks, et asjaomane isik saaks riigi territooriumile siseneda ja seal elada. Romantilisi ja traditsioonilisi suhteid neis eesmärkides ei ole. Perekonna taasühinemise õigus on tagatud rahvusvaheliste inimõigusi puudutavate lepingutega, millega kõik Euroopa Liidu liikmesriigid on liitunud. Kolmanda riigi kodanike ränne Euroopa Liidu liikmesriikidesse perekondlikel põhjustel on märkimisväärselt ulatuslik ilming. (Inimkaubandus 2014).

Kui varemalt poleks ametnikud julgenud kahtlustada sedasorti abielusid, siis nüüdseks on fiktiivabielude hulk plahvatuslikult kasvanud ja see ei jää märkamata ka immigratsiooni- ja kodakondsusametnikele.

Mõnes liikmesriigis tekitavad suurt muret fiktiivabielud, mille on sõlminud vastavate riikide kodanikud (sageli naised) teistes liikmesriikides. Samuti on olemas tõendid selle kohta, et fiktiivabielude sõlmimisega on seotud organiseeritud kuritegevuse grupeeringud. (Kaska; Asari 2012: 7). Organiseeritud kuritegevusega seotud grupeeringud on äärmiselt ohtlikud, sest inimkaubandus on nende jaoks väga tulus äri. Peale fiktiivabielude korraldamisega tegeletakse veel mitmete erinevate aladega, milleks on näiteks:

- narkootikumidega kaubitsemine
- organikaubandus

- tööorjus
- seksikaubandus
- relvakaubandus

Inimkaubandusega tegelevatel isikutel on kõik läbi mõeldud ja töö erinevateks osadeks kasutatakse ka erinevaid inimesi. Gruppi võivad kuuluda informeerijad, kes leiavad ohvreid ja teevad tööd selle nimel, et neid (kurjategijate jaoks) turvaliselt sihtkohta transportida, korrumpeerunud ametnikud, taksojuhid, bussijuhid jne. (Liemt 2004: 14-15). Kuigi käesolev uurimus näitab, nagu oleks konkreetne inimkaubandusjuhtum väiksemahuline ja mitte nii organiseeritud, siis kindlasti peaks avalikkus ka sellistele „väikestele“ juhtumitele keskendumale. Kindlasti ei saa fiktiivabielude protsessi läbi viia ilma julgestava toeta. Organiseeritud kurjategijate grupis on alati keegi, kellel jagub raha ja tutvusi omale osta ja tekitada vajalik tugi.

Eesti astumisega Euroopa Liitu muutusid Eesti kodanikud atraktiivseks väljapoolt Euroopa Liitu saabuvatele migrantidele abielude sõlmimiseks. Seoses migrantide eesmärgiga asuda elama Euroopa Liitu võidakse kuritarvitada perekonna taasühinemise õigust. Euroopa Liidu liikmesriikides on seda tüüpi kuritarvitamist puudutav seadusandlus olemas, kuid mõnes riigis tekitavad eriti suurt muret fiktiivabielud, mille on sõlminud vastavate riikide kodanikud (sageli naised) teistes liikmesriikides. Samuti on olemas tõendid selle kohta, et fiktiivabielude sõlmimisega on seotud organiseeritud kuritegevuse grupeeringud. Fiktiivabielude põhjused on enamasti majanduslikud, kuid on olemas ka tõendeid selle kohta, et organiseeritud kuritegevuse grupeeringud maksavad kutsujale, abielu sõlmitakse sunniviisiliselt või sõlmitakse nn „hall abielu,“ kus kutsuja astub abiellu teadmata, et taotleja eesmärk on üksnes saada legaalne elamisõigus. Abielusid sõlmitakse ka sõbra või tuttava aitamiseks, kaastundest, humanitaarsetel põhjustel või idealismist, kui kutsuja ei ole ametivõimude või immigratsioonieskirjadega samal arvamusel, saamaks riigis viibimiseks seaduslik alus või vältimaks sissesõidukeeldu. Taotleja perspektiivist vaadatuna, on peamisteks motivaatoriteks elamisõiguse ning sellega seotud hüvede saamine või (liikmes)riiki jäämine. (Kaska; Asari 2012).

Fiktiivabielule viitavad asjaolud: ( Kaska; Asari 2012: 33)

- paar ei ela abielulises kooselus;
- puudub vastav panus abieluga seotud kohustuste täitmisesse;
- abikaasad ei ole enne abiellumist kunagi varem kohtunud;
- abikaasad esitavad oma vastavate isiklike andmete (nimi aadress, töökoht, rahvus), nende esmaohtumise asjaolude või muu neid puudutavate oluliste andmete kohta vasturääkivat infot;
- abikaasad ei räägi mõlemale arusaadavat keelt;
- abielu sõlmimiseks on vahetatud teatud summa raha;
- ühe või mõlema abikaasa minevikus on esinenud varasemaid fiktiivabielusid või elamisõigusega seotud anomaaliaid;
- paar lahutab üsna pea pärast seda, kui asjasse puutuv kolmanda riigi kodanik on saanud elamisloa;
- kui puudub seaduslik riigis viibimise alus või kui taotleja on erinevatel viisidel varem ebaõnnestunult elamisluba taotlenud.

Probleemi moodustavad õiguslikud tagajärjed Euroopa Liidu kodanikust partnerile, kellele moodustuvad abielust kohustused, mis puudutavad ühisvara, rahalisi kohustusi jms. Lisaks tähendab abiellumine kolmandas riigis seda, et kohaldatakse abiellumisriigi pereseadusi. Euroopa Liidu erinevates riikides on pereseadused väga erinevad ja soovi korral lahkumine fiktiivabielust võib osutuda väga raskeks ja lahutust ei ole võimalik saada soovitud ajal. Eesti kodanikust fiktiivabiellu astujat võib Eestis oodata kriminaalkaristus seoses valeandmete esitamisega (Inimkaubandus 2014). Eestist on naisi lähetatud fiktiivabieludesse Küprosele, Kreekasse, Iirimaaale, Hispaaniasse, Hollandisse, Türgi ja võimalik, et ka muudesse riikidesse Euroopa Liidus ja Aafrikas ning Aasias.



### 1.3.2. Fiktiivabielude põhjused ja motivaatorid

Fiktiivabielu korraldatakse peamiselt selle pärast, et väljapoolt Euroopa Liitu tulnud sisserändaja soovib saada Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsust, mis samuti avaks viisavabalt talle kõik teised liidu riigid. Kuna kodakondsuse saamiseks ausal teel tuleb teha läbi aega- ja närvenõudev bürokraatlik teekond, siis võltsabielu on paljudele immigrantidele lihtsam võimalus. Sisekaitseakadeemia migratsiooniuringute keskuse poolt koostatud uuring (Kaska, Asari 2012) paljastab täpsemad põhjused, miks fiktiivabiellu astutakse.

Erinevates riikides on uuritud fiktiivabielu põhjuseid erinevate kanalite kaudu (Intervjuud, meediakajastused) kuid üldiselt pole need ametlikult tõendatud. Erandiks võib tuua Norra ja Portugali kes on viidanud avaldatud uuringutele. (Kaska, Asari 2012: 25). Erinevate riikide aruanded annavad võimaluse teha kokkuvõtteid. Austria, Belgia, Bulgaaria, Tšehhi, Küpros, Eesti, Prantsusmaa, Ungari, Itaalia, Läti, Leedu, Luksemburg, Malta, Poola, Portugal, Slovakkia, Hispaania, Ühendkuningriik ja Norra on viidanud oma aruannetes, et kutsuja (ohvri) jaoks on peamiseks motivaatoriks majanduslikud põhjused ning aruannete põhjal nähtub, et neid põhjuseid on kõige sagedamini mainitud ka meedias. Ka Saksamaal on viidatud peamiselt majanduslikele põhjustele. Tšehhis kogutud tõendid viitavad sellele, et Tšehhi kodanikud, kes on nõustunud fiktiivabiellu astuma, on tavaliselt vaesema sotsiaal-majandusliku taustaga isikud, sageli üksikemad ning mõnikord on nad minevikus kuritegusid toime pannud. (Kaska; Asari 2012: 26). Fiktiivabielusid kasutavad nad oma majandusliku olukorra parandamiseks ja finantshüvede saamiseks. Finantshüved võivad olla ka lennupiletid teise riiki, mida ohver võtab kui tasuta reisimist. Teiseks on finantshüveks kindlasti ka väärtasjad, mida ohvrile kingitakse ( ehted, kellad riided jms). Itaalia tõi oma aruandes konkreetseid näiteid finantstehingutest, mainides sealjuures ka organiseeritud kuritegevust, kus taotleja on sunnitud organiseeritud kuritegevusega seotud isikutele maksuma märkimisväärse summa (5000-10 000 eurot), kusjuures väike osa sellest summast (ca 1000-2000 eurot) makstakse hiljem (itaallasest) kutsujale. (Kaska, Asari 2012: 26). Ühendkuningriik viitas samuti organiseeritud kuritegevusele ning tõi näiteks juhtumeid, kus migrandid, kelle huviks on kasutada fiktiivabielu rändeviisina, otsivad

abi individuaalsetelt vahendajatelt või erineva struktuuri ja suurusega organiseeritud kuritegevuse grupeeringutelt, kelle tasud jäävad vahemikku 2000- 20 000 naela (umbes 2400-24 000 eurot). Malta, Holland ja Norra viitasid olukordadele, kus on kasutatud sundi - nii kutsujad kui taotlejad võivad olla sunnitud fiktiivabielu sõlmima. Prantsusmaa uuringus viidati näidetele, kus isikuid „petetakse“ nn „halle abielusid“ sõlmima. Austria, Tšehhi, Ungari, Poola ja Hispaania viitasid ka juhtumitele, kus kutsuja on astunud abiellu teadmata, et taotleja eesmärk on üksnes elamisloa saamine. Muude põhjuste seas on tuttava või sõbra aitamine (Eesti, Itaalia, Läti ja Norra), soov aidata sisserändajal riiki jääda (Ühendkuningriik) ning ka kaastundlikud või humanitaarsed põhjused või idealism (Saksamaa, Hispaania ja Norra), kui kutsuja ei ole nõus ametivõimude poolt kehtestatud või immigratsioonieeskirjadega. Holland andis teada juhtumitest, kus Hollandi naised abielluvad kolmandate riikide kodanikega, et aidata neid seadusliku elamisõiguse saamisel. Tšehhi tõi kuritarvitamise motivaatoritena välja lisaks soovi viia läbi seaduslik nimemuutus näiteks juhul, kui isik on Schengeni infosüsteemis (SIS) märgitud kui *persona non grata*; ning vajaduse lahendada ebaseaduslikult riigis viibimise olukord, näiteks juhul, kui välja on antud väljasaatmiskäsk. Itaalia viitas fiktiivabieludele, mis on sõlmitud vanemaealiste kutsujate ja nooremate kolmanda riigi kodanike vahel, kus eesmärk on, et noorem kolmanda riigi kodanik esineks vanemaealise kutsuja hooldajana. Läti tõi näiteks ka juhtumi, kus kaks abielus kolmanda riigi kodanikku, kes kunagi Lätis elasid, kuid olid hiljem emigreerunud, soovisid Lätti tagasi pöörduda. Neid takistas siseriiklik seadus, mille kohaselt pole remigreerumine lubatud. Seejärel paar lahutas ning naine abiellus sõbraga (kelle võimalikuks motivaatoriks oli rahaline tasu), samas kui mees abiellus oma lahutatud naise emaga, kelle motivaatoriks oli aidata oma tütre ja väimehel Lätti tagasi pöörduda. (Kaska, Asari 2012: 26).

Nagu inimkaubanduse massilise leviku peamiseks põhjuseks on vaesus ja tööpuudus ehk halb majanduslik olukord, siis sama on ka fiktiivabielude sõlmimise puhul (Valdaru 2012: 9). Fiktiivabielu sõlmijale makstakse parajalt suur summa, mis esmapilgul võib tunduda väga väärtuslikuna, kuid ei ole see kaugeltki mitte piisav, et ohvriks langenu majanduslikud probleemid kaoks. Teiseks ei kompenseeri see summa

mitte kuidagi ohvri probleeme, mis kaasnevad fiktiivabieluga hiljem, kui ohver tahaks luua traditsioonilist perekonda oma tõelise partneriga.

### **1.3.3. Fiktiivabielude mõju ühiskonnale nii Eesti kui ka Euroopa tasandil**

Fiktiivabielusid peavad probleemiks kõik Euroopa liikmesriigid, seda eriti poliitilisest vaatepunktist lähtudes. Ka on probleemistik leidnud palju meediakajastusi. Järgnevalt tuuakse mõned näited fiktiivabieludega seoses erinevates liikmesriikides.

Belgias on fiktiivabielude vastu võitlemise vajadus olnud poliitiliselt väga tähtis ning see viis 2011. aastal seadusemuudatusteni, et fiktiivabieludega tõhusamalt võidelda. Küprosel on fiktiivabielud olnud tõusev trend aastast 2005, kuid aastal 2003 asutati fiktiivabielude nõuandekomitee, mis peaks hoidma fiktiivabielud rangema kontrolli all. Tsehhi Vabariigis näitavad Riigi Piirivalve ja Migratsiooni Analüütilise Keskuse (Anacen) läbiviidud uuringud, et fiktiivabielud on üha kasvav trend. Iirimaa migratsiooni ja avalike registrite ametnikud on täheldanud fiktiivabielude arvu kasvu, seda eriti väljastpoolt Iirimaad pärit Euroopa Liidu kodanike ja kolmandate riikide kodanike vahel sõlmitud abielude puhul, kuid esineb ka teistsuguseid stsenaariume. Eestis on probleemi ulatus ebaselge, kuigi meedia ja muud suhtluskanalid (nt. Kaitsepolitsei veebileht) on hoiatanud Eesti naisi fiktiivabielude sõlmimise eest, olgu see siis raha pärast või tahtmatult (ehk neid on abielluma petetud). (Kaska, Asari 2012). Samuti on Eestis mõned organisatsioonid, kelle peaesmärk ongi tegeleda fiktiivabielude ohvritega ja teha ennetustööd.

Fiktiivabielud on kuritegevuse levikul suureks toeks. Sisekaitseakadeemia Migratsiooniuringute keskuse (MUK) ja Euroopa Rändevõrgustiku koostöös valminud uuringust selgub, et kui Euroopa Liidus on fiktiivabielude avastamise ja kahtluste arv viimastel aastatel langenud, siis Eestis on trend hoopis kasvav. 2009. aastal oli Eestis fiktiivabielu kahtlusega inimesi 10, 2010. aastal 11 ning 2011. aastal koguni 35 inimest. Uuringu tulemuste põhjal saab täheldada, et nn „hallide abielude“ sõlmimisel mängib varasemast aktiivsemat rolli organiseeritud kuritegevus, mis on teinud sellest endale täiendava illegaalse finantseerimisallika. Viimastel aastatel on Prantsusmaal, Poolas, Itaalias ja Ühendkuningriigis tuvastatud mitmeid organiseeritud kuritegelikke

grupeeringuid, mis korraldavad ebaseaduslikke rändevõrgustikke ning fiktiivabielusid. Grupeeringute saadavad tulud jäävad vahemikku 2 400 - 24 000 eurot ühe abielu kohta. Paljud liikmesriigid on välja töötamas poliitikat või muutmas seadusandlust, et paremini tegeleda kuritarvitamist puudutavate küsimustega (Valdaru 2012: 8).

Lisaks eelnevale pärsivad fiktiivabielud traditsioonilise peremudeli säilimist. Kui naine on fiktiivselt abiellunud ning seejärel naasnud tagasi oma kodumaale, leidnud mingi aja möödudes omale kaaslase, ei ole traditsioonilise peremudeli loomine enam võimalik. Olles abielus, ei saa naine enne lahutamist uuesti abielluda. Raskendavaks asjaoluks on ka lapse sünd. Nimelt näeb Eesti perekonnaseaduse 7. peatükk, paragrahv 84, lõige 1 ette, et lapse isaks kirjutatakse isik, kes on lapse emaga ametlikus abielus.

Lahutust pärsivad mitmed asjaolud. Näiteks kui mees ei nõustu lahutust andma või teda ei leita üles. Näitena võib tuua olukorra, kui fiktiivabielus mees on naasnud oma koduriiki ja teda on peaaegu võimatu leida (Liidia juhtum 2015). Isegi kui see on võimalik, ei pruugi ta olla nõus lahutama, väites, et nende abielu on visiitabielu või kaugsuhe.

ETV saade „Pealtnägija“ on paljastanud, kuidas petised noori Eesti naisi meelitavad fiktiivabiellu Küprosele ning mis probleemid siis sellega kaasnesid. On neid, kes loodavadki alustada uut ja helget elu eksootilise kaaslasega kuskil lõunamaal. Aga on juhtumeid, kus alguses meelitatakse inimene sinna tööpakkumisega ja reeglina ostetakse talle ainult üheotsapilet ning hiljem selgub, et töökohta ei leita, kuid kulutusi on juba tehtud ja siis pakutakse võimalust abielluda. (Tõlp 2010). MTÜ Eluliin psühholoog ja kriisinõustaja Eda Möldri sõnul maksab kolmanda riigi kodanik kinni lennupileti, mis on küllaltki kallis ning kui kohapeal selgub, et välja valitud pruut abielluda ei taha, siis on mehe pahameel suur ja seejärel on selle peigmehe iseloomust, mis on tagajärg. (Kuul 2010). Vihane ja nii-öelda petetud peigmees võib naist füüsiliselt karistada ja vägistada. Tihti sunnitakse samas voodis magama, hoitakse kinni, sunnitakse tegema midagi väga vastumeelset.

Fiktiivabielude kasv kõigutab kindlasti rahvusvaheliselt kõikide kodanike turvatunnet. Organiseeritud kuritegelikud grupid otsivad järjest uusi ohvreid, sest inimkaup

ammendab oma väärtuse ruttu ja kuni on nõudlust, peab olema ka pakutavat kaupa. Tänapäeva ühiskonnas omab suurt tähtsust raha. Kõike on võimalik saada, kui vaid klient suudab oma soovi eest maksta.

### **1.3.3. Fiktiivabielude vastased meetmed**

Fiktiivabielu tuvastamiseks pole sageli ametnikel kogemust ja ettekirjutust, milliste kriteeriumite järgi avastada fiktiivabielu. Iga abielutaotlus peaks olema üle vaadatud tähelepanelikult ja eriti valvsaks peaks tegema asjaolu, kus abielu taotleb kolmanda riigi kodanik on keegi, kelle elamisluba või viisat teatud põhjustel ei pikendataks; keegi, kelle viisa või elamisluba on aegunud või on isik hoopis illegaalselt sihtriiki saabunud; keegi, kellele on keeldutud pikendamast viisat või elamisluba (Home Office 2013: 5). Rahvusvaheliste andmebaaside korrapärase täitmine ja kasutamine peaks võimaldama saada informatsiooni isiku kohta, kes soovib abielluda ja seejuures saaks ametnikud analüüsida abiellujate soovi põhjust.

Euroopa Liidu riikides on viimasel kümnendil kasutusele võetud mitmeid seadusi ja tehtud ka kampaaniaid, millega püütakse ennetada ja takistada fiktiivabielusid. Mitmed rahvusvahelised dokumendid püüavad tõkestada inimkaubandust riikidevahelisel tasandil: tõhustada varasemate aktidega loodud kaitset ja kehtestada rangemaid norme. Samas on oluline, et liikmesriigid kooskõlastaksid õigusaktid nende dokumentidega ning aitaksid kaasa nende põhimõtete ja eesmärkide rakendamisele. Püüdes hõlmata rahvusvaheliselt kokku lepitud standardeid, sealhulgas vastuvõetud definitsioone, peaksid iga riigi oma seadused peegeldama riigi kriminaalõigussüsteemi reaalsust, mitte lihtsalt kopeerima väljaspool süsteemi loodud mudeleid. (Justiitsministeerium 2009: 8).

Näiteks Küprosel tegeleb selle teemaga Siseministeeriumi- ja Perekonnaseisuameti välismaalaste ja immigratsiooniüksus. Eestis vastutab peamiselt Politsei- ja Piirivalveamet (PPA), kellel on tähtajaliste elamislubade või elamisõiguse andmise, pikendamise, sellest keeldumise või kehtetuks tunnistamise pädevus. Ka Kaitsepolitseil ja Välisministeeriumil on õigus teha intervjuusid ja kodukülastusi. (Kaska, Asari 2012: 31). Kuna fiktiivabielud on jätkuvalt kasvanud, on ka ametnikel rohkem vaja teha tööd,

sealhulgas kontrollida kodukülastuste käigus kõike, mis vähegi tundub ebaloomulik ja traditsioonilisse koosellu mittesobiv.

Inimkaubandus on Eestis karistatav. Karistusseadustiku paragrahv 133 lõige 1 ütleb, et inimese asetamise eest olukorda, kus ta on sunnitud töötama tavapäratutel tingimustel, tegelema prostitutsiooniga, kerjama, panema toime kuriteo või täitma muud vastumeelset kohustust, samuti inimese sellises olukorras hoidmise eest, kui tegu on toime pandud vabaduse võtmise, vägivalla, pettuse, kahju tekitamisega ähvardamise, teisest isikust sõltuvuse, abitu seisundi või haavatava seisundi ärakasutamisega, karistatakse ühe- kuni seitsmeaastase vangistusega.

Siinkohal küll pole otsest viidet fiktiivabielule, kuid seose võib leida analüüsides kogu protsessi. Naisele ei räägita riskidest, mis fiktiivselt abiellumisega kaasneb. Talle räägitakse pealiskaudselt vaid protsessist ning rõhutatakse, et lahutus on lihtne ja kiire, mis on ilmselge pettus.

Inimkaubanduse vastaseid kampaaniaid on olnud samuti mitmeid. Aastatel 2002-2003 toimus Eestis Põhjamaade Ministrite Nõukogu toel Põhja- ja Baltimaade kampaania naistega kaubitsemise vastu. Tegemist oli teavituspõhise projektiga, mis püüdis loengute, koolituste ja uuringute abil selgitada laiemale üldsusele ja eri sihtgruppidele inimkaubanduse põhjuseid, tagajärgi ja ennetusvõimalusi. (Eespere 2004: 12).

Võitlus inimkaubandusega on siiski eelkõige riigi ülesanne ning riik on ka kõige paremal positsioonil sellega tegelemiseks. Kolmas sektor saab olla üksnes partneriks ning aidata küsimustes, milles riigil on ühel või teisel põhjusel abi vaja.

Eestis on partnerlus antud valdkonnas üsna hästi toimiv. Inimkaubandusohvrite varjupaigad on osaliselt rahastatud riigieelarvest. Siinkohal peaks ka Eesti poliitika võtma kuulda Soome siseministri öeldud sõnu konverentsil – kolmanda sektori rahastamine ei ole ressursside raiskamine. Efektive inimkaubanduse vastu võitlemine nõuab niikuinii ohvrite kaitset ja kolmas sektor on antud juhul parim lahendus. (Albrait, Meiorg 2009).

Eestis tegeleb ohvrite nõustamise ja ennetustööga MTÜ *Living for Tomorrow*. Ühing asutati inimeste poolt, kes otsisid võimalusi muuta seksuaalkasvatusalane haridus ja inimkaubanduse ennetamine läbi sugupooli käsitleva aktiivõppe arusaadavaks, huvitavaks ja vastuvõetavaks. Nõustamisliinid on avatud ka fiktiivabieliu ohvritele, kes soovivad oma kogemust jagada, leida moraalset tuge või saada juhiseid, kuidas ja mida ette võtta. MTÜ juhataja Sirle Blumberg on väitnud intervjuus antud uurimuse koostajale, et ka neil on soov teha taolisi kampaaniaid, kuid on veel ebaselge kellele täpselt ja kus seda läbi viia. Kaasatud peaksid olema kindlasti erinevate ministeeriumide ametnikud, kohalike omavalitsuste esindajad, Politsei- ja Piirivalveameti esindajad, sotsiaaltöötajad, psühholoogid, Perekonnaseisuameti töötajad, juristid, noosrootöötajad, ajakirjanikud jne – inimesed, kes selle probleemiga mingilgi määral kokku puutuvad.

Läti korraldas avaliku ja muljetavaldava kampaania 2012-2013 aastal. Programm nimega „*Sold Freedom*“ (tõlkes Müüdnud Vabadus) (Patverums 2014) rakendas väliskampaania viies suuremas Läti linnas. Kasutusel olid suured plakatid ja flaietid, kus kujutati valgel pulmakleidil määrdund kätejalgi (vt. lisa 1). Disain kujutab endas räpast abielu.

Värskeim projekt „Inimkaubanduse ja võlts-abiellude ennetamine: multidistsiplinaarne lähenemine“ (*Preventing human trafficking and sham marriages: A multidisciplinary solution*) (HESTIA. 2015) on Läti siseministeeriumi poolt loodud rahvusvaheliseks projektiks, mille eesmärk on luua ühine arusaam uuest inimkaubanduse vormist - võltsabielust. Samuti on selle projekti eesmärgiks välja töötada meetmeid sellise abielu ennetamiseks. Järgnevates punktides on kirjas täpsemalt, mida projekti raames soovitakse teha:

- Anda olukorrale ühtne kirjeldus ja alus hindamiseks;
- Koostada põhjalik aruanne teeseldud abielu kohta inimkaubanduse kontekstis ning pakkuda soovitusi nii riiklikul kui ka Euroopa Liidu tasandil;
- Valmistada õppematerjale erialasel tööl töötavatele ametnikele ning tugevdada koostööd;

- Levitada projekti tulemusi ja suunata neid õiguslike ja poliitiliste otsuste tegemise tasandil töötavate inimesteni.

Projekt kestab aasta (2015-2016) ja kaasatud riikideks on Eesti, Soome, Leedu, Slovakkia ja Iirimaa.

Inimkaubandus on tänapäeval veel üsna uus probleem ja selle tõkestamine keeruline ja aeganõudev. Siiski tehakse erinevates riikides juba esimesi samme seadusandluse muutmiseks. Sellised projektid nagu eelpool mainitud ongi aluseks, et miski saaks muutuda.



## **2. UURING FIKTIIVABIELUDE KOHTA EESTIS**

### **2.1. Uuringu eesmärk ja uurimisküsimused**

Uuringu idee tulenes viimase kümnendi arvukatest ja ühiskonnas diskussiooni tekitanud artiklitest, mis on seotud fiktiivabiellu astunud Eesti kodanikega. Neid juhtumeid lugedes ja analüüsid tekib mitmeid vastakaid mõtteid. Üheltpoolt vaadatuna on fiktiivabielluga nõustunud naised ohvrid, kes on kallutatud antud protsessiga kaasa minema ja tihti seda ka tasu eest. Teisalt, aga on nad siiski teadlikud sellest protsessist, mida nad peavad tegema, et oma tasu saada. Fiktiivabiellu ohvri profiil on enamjaolt erinev. On juhuseid, kus ohver on läbi elanud palju alandamist ja võib-olla ka kogunud mistahes vägivalda. Kuid samuti on ohver see, kes esmapilgul jätab endast mulje, kui ükskõiksest ja kõigutamatust isikust, kellel näiliselt ongi elu kõige paremas korras. Viimaste ohvrite hulka kuuluvad ka need, kes omakasupüüdmise eesmärgil on sõlminud fiktiivabiellu, kuid on ootamatult ilma jäänud tasust või selle osast. Sel juhul tekib ohvrise pigem viha ja pettumus.

Uuringu peamine eesmärk on uurida fiktiivabielludega seonduvat Eestis ja eesti naistega seoses. Autor püüab leida motiivid, mis ajendasid uuritavatel naistel fiktiivabielluga nõustuma. Püütakse teada saada, kuidas fiktiivabielluprotsess toimub, mida kogevad naised olles fiktiivabiellus. Samuti analüüsitakse sotsiaalseid probleeme, mis on tekkinud olles abiellus ning, mida kogesid naised, kes küll nõustusid abielluma, kuid registreerimiseni siiski mingil põhjusel ei jõudnud. Selgitatakse ka välja, kuidas üldse on fiktiivabiellu sattunud naised võimalik aidata ning kuidas aidata.

Käesolevas uuringu jaoks on sõnastatud järgmised peamised uurimisküsimused:

1. Miks läheb naine kaasa fiktiivabiellu ettepanekuga?

2. Kuidas toimub fiktiivabielude protsess?
3. Mis juhtub naistega fiktiivabieludes?
4. Millised on fiktiivabielu tagajärjed?
5. Millist abi pakutakse Eestis inimkaubanduse, sh just fiktiivabielude, ohvritele?

Kuigi Eestis on olnud pigem juhuseid, kui abiellutakse fiktiivselt sõbra või tuttava aitamiseks, et aidata saada kodakondsus (Kaska; Asari 2012), siis antud uuringus on rõhk fiktiivabielul, mille puhul on naiste eesmärk saada kasu (teenida raha, puhata soojal maal). Samuti pöörab töö autor tähelepanu faktile, mis selgus intervjuudest, et fiktiivabielu vahendajateks on küsitatud naise sõnul olnud kriminaalse taustaga Eesti mehed, mis viitab selgelt organiseeritud kuritegevusele.

## **2.2. Uuringu läbiviimise meetod ja valimi kirjeldus**

Käesoleva uuringu läbiviimiseks on kasutatud kvalitatiivset meetodit. Kuna teema on delikaatne ja äärmiselt tundlik, siis on autor eelistanud kvalitatiivset meetodit kvantitatiivsele. Rõhuasetus on tõepärase informatsiooni hankimisel kindlatelt isikutelt, kes on seotud fiktiivabieludega.

Kuigi meedias on olnud juttu erinevatest juhusetest, kus Eesti naine on fiktiivabielu ohvriks sattunud, tundub ühiskonnas see siiski olevat pigem midagi haruldast. Autor on kokku puutunud oma tutvusringkonnas juba vähemalt kolme naisterahvaga, kes on vähem või rohkem olnud seotud fiktiivabieludega. Samamoodi nagu värvatakse ohvreid tutvuste kaudu, oli ka intervjuudeks võimalik kasutada niinimetatud lumepalliefekti. Kahjuks pole fiktiivabieludega seotud naised tihti väga heal meelel nõus oma kogemusi jagama, seega jäi väikeseks ka valim, vaid viis inimest. Reaalsed lood ja nende põhjal tehtud analüüs annavad siiski vastuse autori poolt püstitatud küsimustele.

Intervjuud viidi läbi 2014. aasta kevadel nii ohvrite kodus, telefonitsi kui ka e-posti teel. Intervjuud kujunesid pigem teemakohasteks vestlusteks, mis kestsid kaks kuni viis tundi. Autor lindistas diktofoniga peamised küsimused ja nende vastused, mis hiljem

transkribeeriti. Need kajastuvad ka antud töös. Kuna intervjuu kujunes ka vestluseks, siis tehti ka palju märkmeid, mida kasutatakse uuringu osas täiendava infona.

Kvalitatiivne meetod on selline, kus andmed, nende töötlemine ja järeldused ei ole seotud arvuliste näitajatega. Kvalitatiivse uurimise käigus keskendutakse ühe objekti süvaanalüüsile, uuritakse toimuva sisu. Kvalitatiivse uuringu korral püütakse vastata küsimustele miks ja kuidas. (Merirand 2008). Käesoleva töö andmekogumismeetodiks on intervjuu. Kvalitatiivse meetodi tüüpidest sobib antud uuringut kirjeldama fenomenoloogiline uuring. Selle tüübi objektiks on inimese kogemus. (Merirand 2008). Antud juhul on selleks kogemuseks kõik fiktiivabieluga kaasnev: värbamine, abiellumiseks läbitud protsess, abielu ja sellele järgnev elu.

Valimi moodustavad viis noort Eesti naist, kes on osalenud fiktiivabielus või selle toimumise mingis protsessis Iirimaal ja kaks naist, kes sõitsid fiktiivabielu eesmärgil Kreekasse. Kuigi informatsiooni fiktiivselt abiellumiseks saadi oma tuttavatelt, käis siiski protsess Iirimaal läbi vahendajate, kelleks olid Eestist pärit mehed. Naised on ka väitnud, et see kuritegelike kavatsustega meeste grupp tegeleb ka narkootikumide smuugeldamise ja väljapressimistega.

Uuringus osalenud naistest üks on astunud fiktiivabiellu ja neli neist on läbinud mingi osa, et abielluda, kuid registreerimiseni pole jõutud. Kõik viis naist jõudis kohtumiseni, ühel neist oli juba registreerimise kuupäev paika pandud, kuid ta ei ilmunud sinna ja üks naine on siiani fiktiivselt abielus.

Abiellunud naisel oli protsessi ajal põhiharidus, üks oli keskharidusega ja kolm neist õppisid ülikoolis esimesel kursusel. Kolm naist, kes olid seotud Iirimaal toimuva võltsabieluga, värvati 2006. aasta jooksul. Kreekasse abielluma suunduvad värvati 2010 ja 2011 aastal. Kõigi naiste majanduslik olukord oli sel ajal keskmine või alla selle. Samuti andsid intervjueritavad infot, et ka kogu nende pere majanduslikud olud olid pigem halvad kui head või keskmised. Ühe naise majanduslik olukord oli seejuures vaesuse piiril, sissetulek puudus täielikult ja puudus ka toetav perekond. Kahel küsitletutest oli olemas poiss-sõber, kes teadsid, millega nende elukaaslased end seovad. Valimisse kuulub ka MTÜ *Living For Tomorrow* juhataja Sirle Blumberg, kes tegeleb

inimkaubandusohvrite ja fiktiivabiellu astunud naistega. Blumbergil on 15-aastane kogemus oma töös inimkaubanduse ohvritega, sealhulgas ka fiktiivabiellu lahutada soovijatega. Samuti on ta kogenud koolitaja seksuaalhariduse valdkonnas.

## 2.3. Uuringu tulemused

Intervjuueriti viite naist, kes vastasid fiktiivabiellu puudutavatele küsimustele. Kolm neist suundusid abielluma Iirimaa ja kaks Kreekasse. Abiellu sõlmimise protsessis jõudsid nad erinevatele etappidele. Autor on jaganud peatüki alapeatükkideks vastavalt esitatud küsimustele. Teksti illustreerivad lõiked intervjuudest (Lisa 2), mis on lisatud töö lõppu.

### 2.3.1. Fiktiivsetesse abieludesse astumise põhjused

Intervjuudest neidudega selgus, et naistele pakuti raha fiktiivabiellus osalemiseks. Neile osteti lennupiletid sihtriikidesse, kus pidi toimuma kogu abieluks vajalik protsess ja abiellumine. Intervjuust MTÜ *Living for Tomorrow* kontaktisikuga selgus, et populaarseteks sihtriikideks on Iirimaa, Kreeka, Itaalia ja Lääne-Euroopa riigid.

Vastab Sirle Blumberg: *Peamised riigid, kuhu abielluma sõidetakse on Iirimaa, Kreeka, Itaalia ja mõned riigid Lääne-Euroopas. Eestis toimunud fiktiivabiellu kohta ei ole veel meie juurde pöördunud. Ma muidugi ei välistaks, et seda pole siin kordagi toimunud.*

Tasu abiellumise eest on väga erinev. Soojal maal tehtud tehing võibki jätta tasuks vaid reisimise sooja riiki ning ikkagi loetakse seda materiaalseks hüveks. Parimatel juhtudel võib abiellu eest saada tuhandeid eurosid kuid nagu eelpool on juttu olnud, siis see raha, mida makstakse ohvrile on vaid heal juhul üks kolmandik rahast, mille vahendaja on saanud tasuks fiktiivabiellu korraldamise eest. Samuti kinnitab fiktiivabiellude põhjuseid ja motivaatoreid Sisekaitseakadeemia migratsiooniuringute keskus, et tõepoolest on peamiseks põhjuseks just kehv majanduslik toimetulek (Valdaru 2012:9), (Kaska, Asari 2012: 27).

Vastaja 2.: *Mulle lubati lausa 1000 eurot.*

Vastaja 3.: *No minul oli põhirõhk sellel, et saab reisida ja uusi paiku näha.*

Vastaja 4.: *Aga kes (,) ei tahaks tasuta soojale maale minna? Mina küll tahtsin.*

Summad, mida fiktiivabielude eest makstakse on riigiti erinevad. Näiteks Itaalias on ühe abielu hinnaks 5000-10 000 eurot, millest keskmiselt 1/5 makstakse abiellu astujale ehk ostetud abikaasale (Kaska; Asari 2012: 26). Ülejäänud summa jääb vahendajatele.

Kõik naised, keda intervjueriti on väitnud, et said informatsiooni abiellumiseks omakorda tuttavatelt.

Vastaja 1.: *No alguses sain infot sõbra käest, kes töötab Iirimaal nende muridega koos, et üldse saab nii raha teenida. Mul polnud Eestis nagunii midagi tarka teha (;).*

Vastaja 2.: *Mulle rääkis sellest võimalusest ristiema tütar, kes juba Pakistani kodanikuga abielluma hakkas. Ma olin noor ja rumal siis ja absoluutselt ei mõelnud tagajärgedele (..). Kusjuures olen ise ka nii-öelda vahendaja (.) Ma kutsusin oma parima sõbranna ka kaasa ja ta oli nõus.*

Vastaja 3.: *Mind kutsus kaasa sõbranna ja tean, et teda kutsus ka omakorda sõbranna. Tean ka seda, et vahendajateks olid kesk-Eesti mehed, kes ise Eestisse tulla ei saa (.) muidu kukuks nad kohe kinni. Selle pärast ongi vaja, et juba sinna lennanud tüdruk kasutaks ära oma kontakte. Nagu otseturundus (;).*

Vastaja 4.: *Mulle pakkus võimalust üks vahetusüliõpilane Alžeerias, kes ise tegelt elab Kreekas. No ta palus abi tegelikult (#), et aidaku ma ta sõpra, kes tahetakse riigist välja saata.*

Vastaja 5.: *Sõbranna tutvustas mind alguses ühele Eestis viibivale välismaalasele ja see omakorda mulle idee välja ütles.*

Nagu vastustest näha, toimub pruudiks värbamine väga lihtsalt – tutvuste kaudu. Leidub üks naiivne neiu, kelle kaudu värbavad kurjategijad ülejäänud vajaliku „kauba“. Tegu pole alati traditsiooniliste kriminaalidega.

Kõik naised on väitnud, et peamiseks põhjuseks, miks nad nõustusid seda tegema, oli soov reisida ja näha paiku, kus varem polnud käidud. Loomulikult andis omakorda

motivatsiooni pakutud rahasumma.. Naiste vastustest võis järeldada suhtumist „miks mitte reisida, kui selle eest veel peale makstakse“. Siinkohal saab siiski kokkuvõtvat väita, et ilmselgelt pole küsitletud naistel olnud varasemalt võimalusi reisimiseks. See tähendab, et nende majanduslik olukord oli pigem halb.

Vastaja 1: *Number üks oli kindlasti lihtne (;) rahateenimine. Teiseks põnevuse otsimine ja meelitati tasuta reisiga Iirimaale, ilma mingite kohustusteta... ja muidugi põnevus, et äkki leiabki nii-öelda õnne.*

Vastaja 2: *Minu esimene mõte oli, et vau – saan tasuta reisida ja makstakse peale ka!!*

Vastaja 3: *No minul oli põhirõhk sellel, et saab reisida ja uusi paiku näha. Räägiti muidugi, et saab ka raha, aga see polnud mulle tol ajal nii tähtis.*

Julgustavaks asjaoluks sai ka tuttava ja vahendajate kinnitus, et pole tegu seksiäriaga, ning naist ei sunnita tegema midagi, mida ta ise ei soovi.

Vastaja 1.: *Teiseks põnevuse otsimine ja meelitati tasuta reisiga Iirimaale, ilma mingite kohustusteta...*

Vastaja 3.: *Siis kui sobiv naine leitud, ostetakse talle lennupilet...kõik käib kiiresti ja jääbki mulje, et see no kiire, ohutu ja hea sissetulekuga tehing.*

Kuna pole mingit alust uskuda, et ohvrid oleksid vaimselt alaarenenud, siis tundub, et kuritegelikud jõud on väga osavad manipuleerijad. Viis normaalse intellektiga tütarlast nii kiiresti nõustuma panna on tõeline katsumus, mis intervjuueeritavate näitel on edukalt õnnestunud. Kurjategijad on head inimestetundjad ja oskavad ära kasutada nõrkasid kohti, milleks kindlasti on raha ja nooruse hulljulgus.

### **2.3.2. Fiktiivabiellu sõlmimise protsess**

Intervjuudest naistega tuli välja järgnev protsess:

⇓ Tuttav räägib omast kogemusest ja kutsub välismaale abielluma

⇓ Välismaale sõitmine

↓ Tutvumine vahendajate ja tulevase abikaasaga

↓ Paberite ajamine

↓ Abiellumine

Esialgne info raha eest abiellumise kohta oli saadud kõigil viiel juhul nende endi tuttavatelt.

Vastaja 1.: *No alguses sain infot sõbra käest, kes töötab Iirimaal nende muridega koos, et üldse saab nii raha teenida.*

Vastaja 2.: *Mulle rääkis sellest võimalusest ristiema tütar, kes juba Pakistani kodanikuga abielluma hakkas. Ma olin noor ja rumal siis ja absoluutselt ei mõelnud tagajärgedele*

Vastaja 3.: *Mind kutsus kaasa sõbranna ja tean, et teda kutsus ka omakorda sõbranna.*

Vastaja 5.: *Sõbranna tutvustas mind alguses ühele Eestis viibivale välismaalasele ja see omakorda mulle idee välja ütles.*

Pakutakse võimalust reisida, leida armastus ja seejuures veel teenida hea summa elujärje parandamiseks. Üsna kiirelt peale nõustumist lennutatakse naine sihtriiki, kus tutvutakse vahendajatega ja peigmehega. Oluline on, et peigmehe ja vahendajate vahel on juba kokkulepe saavutatud, seega naine tuleb nagu kaup konkreetsele kliendile. Vahendajad on seejuures saanud oma tasu. Kahjuks ei osanud ükski intervjueeritav öelda, palju teenivad selle protsessi käigus vahendajad, kuid nagu eelpool mainitud, siis võivad vahendajad saada erinevate riikide andmete põhjal kuni 24 000 eurot (see summa sisaldab ka raha, mida makstakse ohvrile).

Vastaja 1.: *Leppisime kõik raha asjad kokku ja vahendaja, kes mind sinna sebis sai ka raha, aga ma ei tea kui palju.*

Vahendajad ja tulevane abikaasa ilustavad kogu protsessi, jättes mulje, et kõik toimub kiirelt ning ei oma tagajärgi. Lubatakse kiiret abiellumist ja probleemivaba lahutust.

Tagantjäregi on naised tõdenud, et nende osa ja kohalolu välisriigis on osutunud tunduvalt olulisemaks, kui algselt neid tundma pandi.

Vastaja 1.: *Pidin elama nende Pakistaanlaste juures mitu kuud, enne kui tagasilennu piletid sain. Alguses nad rääkisid, et läheb paar päeva (!). No ei!!! Mingi kuu aega vist võttis kõik see jama aega. Siis saime asjad korda ja toimuski pulm.*

Vastaja 4.: *Me leppisime enne reisi kõik kokku. Tegelikult polnud muidugi midagi sarnast. Peigmees üritas alguses hästi head muljet jätta, kutsus jalutama jne. Puhkus soojal maal see küll polnud. Siis päev enne tagasilendu läksime ... perebüroosse pabereid ajama ja seal tekkis mingi jama ja eksitus, et ühesõnaga mind abielluma ei lubatud. Peigmees muidugi moosis, et ma jääks kauemaks, aga kui nägi, et ma polnud nõus, siis rääkis ühe teise mehega, kes hakkas mult lennupileteid tagasi nõudma.*

Lahutus on tegelikkuses väga keeruline, aega- ja rahanõudev protsess, mida on kinnitanud ka MTÜ *Living for Tomorrow* juhataja.

Vastab Sirle Blumberg: *Lahutus on (,) keeruline ja väga tihti on probleemiks just see, et oma abikaasaga ei saada kontakti, et lahutustemadel rääkida. Nagu tavaliselt peale fiktiivabieli kaob naise poolne huvi oma abikaasa vastu ja püütakse sidemete lõhkumisega seda abiellumist unustada.*

Abiellumise sõlmimiseks on intervjueeritavate väitel vaja esitada mitmeid dokumente, mille koostamisel abistavad vahendajad ja tulevane abikaasa. Dokumentide eesmärk on tõestada, et naine elab samas riigis, kus toimub abieli, antud juhtudel siis Kreekas või Iirimaal. Reaalselt intervjueeritavad seal ei elanud, seega kõik dokumentidesse kirjutatu oli vale (v.a sünnipäev ja nimi). Vahendajad ja abikaasa ilustasid ka dokumentide töötlemiseks kuluvat aega, lubatud kahe päeva asemel võis kuluda kuni kuu ühe dokumendi saamiseks.

Vastaja 2.: *Siis aetakse asju. Elamiskoha kinnitus, sotsiaalbüroos tuli mitu korda käia ja kinnitada erinevaid valesid. Täidetud paberitel oli ainuke tõene info mu nimi ja sünniaeg, muu oli väljamõeldis.*



Vastaja 3.: *Järgmine päev läksime büroosse, et kinnitada mu elupaik Dublinis. Mind kirjutati nii-öelda sisse pakistaanlaste elamisse, kus vist juba pisikese korteri peale „elas“ umbes 14 inimest. Kokku olin seal kuskil 5 päeva.*

Blumbergi sõnul jaguneb fiktiivabielu kaheks liiniks. Üks, kus naine on teadlik oma tegevusest, ja teine, kus naine on meelitatud sihtriiki tööpakkumisega või sunnitud ähvardades.

Vastab Sirle Blumberg: *On neid, kes on sõlminud selle abielu pahatahtlikult, kui ka neid, kes on seda teinud teadmatuses. Fiktiivabieludega ongi alati kaks võimalust: teadlikult (pahatahtlikult) abiellu astumine või pettuse ohvriks langemine.*

Autori poolt intervjueeritavatest jõudis abielu registreerimiseni üks naine. Tema kirjelduse järgi oli pulm tagasihoidlik ja „külm“. Pulmas olid kohal mitmed mehe sõbrad ja mõned pereliikmed, aga naise poolt vaid mõni üksik külaline. Kui ametnik oli abielu sõnaliselt kinnitanud ja allkirjad antud, läksid mehe ja naise teed lahku. Mees läks oma sõpradega tähistama aga naist sinna ei kutsunud. Intervjuu ajal väljendas naine pettumust, et peale allkirja andmist oli tema roll täidetud ja mees ei pööranud talle enam tähelepanu.

Vastaja 1.: *Pulm ise oli külm ja emotsioonitu. Ma ei saa aru kuidas see paaripaniija aru ei saanud, et tegelikult me ei tunnegi üksteist. Muidugi enne loeti mulle sõnad peale ka, et käitugu ma nagu tõeline pruut. Peale laulatust läksin sõbranna juurde ja abikaasa läks tähistama.*

Tähelepanuta ei saa jätta fakti, et kogu kirjeldatud protsess võttis aega mitu kuud – pikim näide intervjuude põhjal pool aastat. Protsessi ajal said küsitletud naised käia Eestis, juhul kui nende „peigmees“ või vahendajad neile seda võimaldasid.

### **2.3.3. Fiktiivabieluga kaasuvad nähtused**

Peale abiellumist sõitis abiellunud naine tagasi Eestisse, kus elas oma igapäeva elu edasi. Mõne kuu pärast pidi ta minema tagasi Iirimaaale, kuna abikaasa väitis, et Dublini sotsiaal- ja perekonnaamet võib teha koduvisiite. Koduvisiidi ootamise ajal elas naine

samas majas oma abikaasaga. Naisel polnud lubatud selles ajavahemikus, mil pidi väidetavalt kontroll käima, Dublinist lahkuda, muid piiranguid ega kohustusi polnud.

Vastaja 1.: *Ainuke kord, mil mind keelati koju minna, oli see aeg, mil pidi tulema rutiinne kontroll, et kas elame ikka koos. See kriitiline aeg oli kokku kuskil kuu...*

Samas üsna otseselt vihjati, et tegelikult võiks täita abielunaise kohustusi, seega oli olemas seksuaalne surve ja ärakasutamissoov mehe poolt, kuid naise sõnul suguaktini ei jõutud. Kui koduvisiit oli toimunud, läks naine tagasi Eestisse. Ka teiste intervjuueeritavate sõnade kohaselt olid peigmehed pigem temperamentsed ja kahemõttelisi ütlusi kuuldi palju.

Vastaja1.: *Me omavahel palju ei rääkinud, aga tean, et ta oleks hea meelega minuga vahekorras olnud (.) no küsis küll mitu korda, aga ma saatsin ta kukele koguaeg. Ma ei tea, mis oleks saanud, kui minu asemel keegi vaiksem tüdruk oleks seal elanud. Kindlasti oleks ära vägistatud.*

Vastaja 2.: *No enne pulma aja määramist oli meil juba selle kodanikuga tülisid, sest tema tahtis minuga magada ja mina keeldusin kategooriliselt.*

Vastaja 4.: *Väga palju tehti intiimseid nalju...või noh ilmselgelt need ju naljad polnud. Oli selgelt näha, et nad tahavad ikka, et ma naise kohustusi täidaks.*

Vastaja 5.: *Üli nilbe jutuga ja tegi oma arust koguaeg nalja, et meie honeymoon tuleb vägev jne. (!)... No paraku ikka ei tulnud mingit mesinädalat...õnneks...*

Intervjuueeritavad naised paistavad olevat erandid, sest protsessi ajal ja ka peale abiellumist said nad enamjaolt elada Eestis.

Vastaja 1.: *Vahepeal käisin ka mitu korda Eestis. Pakistaanlasi ei paistnud see häirivad. Veidi viriseti lennupiletite ostmise pärast, aga muidu oldi täitsa ok sellega.*

Vastaja 2.: *Vahepeal olin jälle nädalakese Eestis. Oma pulma ma ei läinud. Ei läinud enam Eestist lennuki peale, mis mind mu pulma oleks viinud.*

Vastaja 3.: *Kokku olin seal kuskil 5 päeva. Kuni bürokraatia kestis sain ma tagasi koju minna.*

Seevastu Blumbergi kogemused näitavad, et naised elavad meeste juures, kuni viimased lubavad neil lõpuks lahkuda.

Vastab Sirle Blumberg: *Tavaliselt on nad olnud kodust ära mitmeid kuid. Ehk siis elanud oma tulevaste abikaasade juures ja käsutuses kuni pulm on toimunud.*

MTÜ *Living for Tomorrow* juhataja sõnul on väga paljud juhtumid sellised, kus naised survestatakse ka seksima, keeldumisel võidakse kasutada vägivalda.

Vastaja 4.: *Lõpuks üks mees pani mulle kõrva kiilu. Hakkasin hirmu tundma.*

Võib väita, et käesoleva uuringu küsitletavad on olnud küllaltki õnnelikud, et neil lubati vahepeal ka kodus (Eestis) olla. Kuigi seksuaalne surve oli täiesti tajutav, ei kasutatud vägivalda ega muid vahendeid loomaks seksuaalkontakti. Iirimaal viibinud ohvrite ühiseks jooneks võib siinkohal tuua selle, et satuti üsna leebete meeste keskele. Seevastu Kreekas viibinud naised jällegi on mõlemad tunda saanud pealetükkivust ja mõõdukat vägivalda. Kõik viis küsitletut on siiski tunda saanud pealetükkivust, mis tekitas ebamugavust ja hirmu. Mõneti erinevad intervjueeritavate naisterahvaste lood MTÜ *Living for Tomorrow* töötajate kogemustest, kuid võib leida ka ühiseid olulisi jooni.

#### **2.3.4. Fiktiivabielude tagajärjed**

Fiktiivselt abiellunu vastuse kohaselt esialgu probleeme ei esinenud. Naine elas Eestis, ega mõelnud oma abielunaise staatusele. Probleemid tekkisid aastate pärast, kui naine üritas ise aktiivselt abikaasaga kontakti saada lahutamiseks. Mehe leidmine osutus arvatavast keerulisemaks ning naine on kindel, et isegi kui ta kunagi oma seadusliku abikaasa üles leiab, ei annaks ta nii lihtsalt lahutust. Seega jäi tema poolt lubatud protsess lõpuni viimata, sest kuigi abielu oli toimunud, jäi ära viimane samm – lahutus.

Vastaja 1.: *No mulle ju alguses räägiti, et lahutus on lihtne ja kiire. Hetkel saab mul juba 7 aastat abielus olla, sest ma ei leia seda tüüpi üles. Ma ei hakka ju Pakistani talle järgi lendama. Muide ta pidi seal ka abielus olema.*

Nüüdseks on naine tõsisel suhtel Eesti mehega, kellega sooviks ka abielluda ja pere luua. Neid takistab asjaolu, et naine on juba abielus ning Eesti seaduste kohaselt oleks kõik naise sünnitatud lapsed automaatselt tema abikaasa nimel. Kuigi on võimalik esitada ühisavaldus abikaasaga, et lapse isaks registreeritaks kolmas isik, on see võimatu, sest abikaasaga pole õnnestunud siiani kontakti saada. Seega on tal Eestis traditsioonilise pere loomine praktiliselt võimatu.

Vastaja 1.: *Mul on laps, kes on sündinud õnneks enne seda abielu, aga nüüd mul on uus mees ja tahame abielluda ja uut last saada ja midagi (,,) ei saa.*

Intervjueeritav on väljendanud ka häbitunnet. Nüüdseks on ta aru saanud, millega ta on ennast sidunud ja selle tunnistamine nii endale kui perekonnale on väga raske. Teiseks on tema reisimise võimalused piiratud, sest abikaasa on pakistaanlane ning maailmas levib terrorismikartus.

Neli naist, kes küll registreerimiseni ei jõudnud, tunnistavad, et kuigi nad elavad tavalist elu ega pole seotud ühegi juriidilise dokumendiga, esineb aegajalt siiski hirme. Naised kardavad vahendajate ja peigmehe kättemaksu, sest raha ju nende peale kulutati, kuid nad ei täitnud omapoolseid kokkuleppeid. Üks neiu tunnistab, et ta ei taha enam mitte kunagi minna Iirimaa, sest kardab kohtuda vahendajate või peigmehega.

Vastaja 2.: *Minu tagajärg on see, et kuulsin, et pakistaanlane käis mind Eestis otsimas, aga ei leidnud. Õnneks kolin palju.*

Vastaja 3.: *Minu suhted peigmehega katkesid kohe, kui Eestisse tagasi tulin. Olin saanud küll mingit raha ja hirm oli ikka, et nüüd äkki otsitakse üles ja tehakse midagi halba, aga no siiani olen elus.*

Üks vastajatest rääkis ka probleemidest lennufirmadega, sest tema lennupileteid Irimaale osteti varastatud krediitkaartidega. Hiljem oli naisel tekkinud võlg lennufirmade ees ning ta pidi selle ise kinni maksma.

Vastaja 1.: *Aa...seda ka veel, et ma sain krediitkaardi pettuses süüdistuse. Pakistaanlased või vahendaja, ma ei tea, ostsid mu lennupiletid varastatud krediitkaardiga.*

Blumbergi sõnul ongi suurimaks probleemiks hilisem lahutuse saavutamine. Üldjuhul soovib naine luua perekonna siiski teise mehega, kuid abielu kolmanda riigi kodanikuga takistab seda. Kui naine ei ole päris täpselt aru saanud, millega on end sidunud, võib ka probleemide lahendamine osutuda emotsionaalselt veel keerulisemaks. Tihti tekib nõõpitud abitus, kus naine loodab, et kui abielu korraldas keegi teine, siis korraldab ka lahutuse keegi teine.

Blumberg on kohanud juhtumit, kus kolmanda riigi kodanik on püüdnud lahutusest kasu lõigata naise varade arvelt. Intervjueeritud abielus ohver on aga kergendusega tõdenud, et tal puudub ametlik vara, seega lahutades ta millestki loobuma ei pea.

Blumbergi kogemuste ja intervjueeritud naiste sõnade kohaselt on selline elukorraldus stressirohke ja võib soodustada depressiooni teket, ärevushäireid ja sõltuvusainete tarbimist.

Vastaja 2.: *Teisalt olen veendunud, et minu raske depressioon võis saada sealt alguse...*

Fiktiivabielude tagajärgi on mitmeid. Ühine joon, mis ühendab ohvreid on hirm. Kardetakse kättemaksu, sest tegu on siiski kriminaalsete inimestega ja sooritatud tegu on samuti seadusevastane. Eriti kardavad just nemad, kes tehingut on nii-õelda alt vedanud ja abiellumiseni pole jõutud. Hirm seejuures on täiesti põhjendatud, sest tänapäeva ühiskonna määravaks jõuks on raha ja keegi ei soovi seda raisata kasutult. Kui ohvrite peale on kulutatud sadu või ka tuhandeid eurosid, ei ole klientidel hea meel, et vastutasu ehk siinkohal abielu, on ära jäänud.

Hirm mõjutab omakorda ohvri psüühikat nii, et halvimal juhul proovitakse halbu mälestusi blokeerida kasutades mõnuaineid nagu alkohol või narkootikumid. See omakorda viib depressioonini ja muude psüühikahäireteni.

### **2.3.5. Abi fiktiivabielu ohvritele**

Töö autor on intervjuerinud MTÜ *Living for Tomorrow* juhatajat Sirle Blumbergi. Intervjuust selgus, et abi fiktiivabielu ohvritele ei ole kerge anda.

Vastab Sirle Blumberg.: *Naised, kes meie juurde pöörduvad on tavaliselt võtnud hoogu väga väga kaua. Nad on nii-öelda katkised ja probleemide alla mattunud. Neil on raske alustada algusest ja probleemist rääkida konkreetselt. Neil esineb depressiooni ja muud sarnast.*

MTÜ pakub järgnevaid teenuseid:

- tasuta juriidilised konsultatsioonid töölepingute kohta;
- ebaseaduslike töövõimaluste võimalikud tagajärjed;
- nõuanded inimestele, kes lähevad välismaale tööle või õppima;
- Euroopa Liitu ja teistesse riikidesse sissepääsu eeskirjad Eesti kodanikele, kodakondsuseta ja välisriigi isikutele, kes elavad Eestis;
- kuidas vältida sattumist inimkaubitsemise ohvriks;
- valitsusväliste organisatsioonide aadressid ja telefonid välismaal, kes võimaldavad ohu korral konkreetset abi või annavad nõu;
- Eestis inimkaubitsemise ennetamisega tegelevate riiklike ja valitsusväliste institutsioonide aadressid ja telefonid;
- teiste riikide seadusandlus välismaalaste, migrantide, inimkaubitsemise teemadel.

Fiktiivabielude puhul peab ohver ise olema äärmiselt aktiivne. MTÜ töötajad ei saa tema eest üles otsida kontaktist keelduvat abikaasat ega ise esitada dokumente lahutuse saamiseks. Teisest küljest peaks antama sisse seaduslik käik, kogu info edastatakse Politsei- ja Piirivalveametile ja edasise juurdluse kohta MTÜ-le enam infot ei avaldata. Sellest algab ohvri ja politsei vaheline koostöö.

MTÜ saab ohvrile pakkuda enamjaolt vaid moraalset tuge ning teavet, kus kohast abi otsida ja milliseid samme, mis järjekorras ette võtta.

Vastab Sirle Blumberg.: *Me saame olla toeks ja anda nõu, kuid iga ohver peab leidma endas selle jõu võitlemiseks enda eest.*

Sirle Blumbergi sõnul on vajalik teha tõhusamat ennetustööd, kuid selleks oleks vaja esmalt muudatusi seadusandluses, et MTÜ ja riik suudaks paremat abi ohvrile tagada. Tõhus ennetustöö pakuks nii riigile kui veel vabadele naistele kasulikumat abi, kui hiljem tagajärgedega tegelemine.

Vastab Sirle Blumberg.: *Kuna probleem on üldiselt Eestis veel noor, siis on üpris raske töötada välja tõhusaid meetodeid probleemiga võitlemiseks.*

Kuigi töö autor respondentidelt eraldi ei küsinud, mis abi fiktiivabielus olevad naised vajavad, võib siiski probleemidest järeldada, et abi peaks algama nõustamisest. Nõustamisel toimuva vestluse käigus saab spetsialist aimu, milliste probleemidega peaks kõigepealt tegelema ja mis järjekorras probleeme peaks lahendama. Mõni ohver võib vajada vaid psühholoogi vastuvõttu, kuid teine võib vajada peale selle veel juriidilist abi või Politsei- ja Piirivalveameti sekkumist.

## **2.4. Järeldused ja ettepanekud**

Intervjueeritud naiste lugude põhjal saab kindlasti tõdeda, et algselt suurepärase rahaallikana paistnud tehing, toob endaga kaasa palju rohkem probleeme, kui sellest teenitud summast kasu oleks. Kõik küsitletud väidavad, et kahetsevad tehtut, sest ei aimanud, et selline asi võib endas peita nii mitmeid varjatud probleeme. Varjatud probleemid on omavahel üsnagi seotud ja rulluvad lahti toetudes üksteisele. Reisimine on raskendatud, sest olles abielud kolmanda riigi kodanikuga võidakse lennujaamades korraldada ebameeldivaid läbiotsimisi, sest tänapäeva maailm on pidevas terrorismiohus. Naisele ostetud lennupiletid on tihti soetatud varastatud krediitkaardiga, mille eest on tegelikuks vastutajaks vahendaja. Kahjuks märgitakse lennupiletile just naise nimi (lennuliini kliendi), kes on tellitud abielluma ja karistada saab naine, mitte vahendaja. Naisi, kes on abiellunud valdab ka hirm külastada sama sihtriiki, kus

pulmadeks valmistumine ja/või pulm on toimunud. Intervjueeritus naistest ükski ei soovi külastada Irimaad. Põhjuseks hirm vahendajate ja peigmeeste ees.

Sirle Blumbergi sõnul on probleemne ka info vahetu liikumine. Tema arvates peaks loodama ühine andmebaas, arendama rahvusvahelist koostööd ja ohvrile mõeldes, võiks Eesti läbi viia seadusemuudatuse, millega kergendataks lahutusprotsessi. Teisalt peaks muutma seadust inimkaubanduse kohta, sest fiktiivabielu on inimkaubanduse üks vorm. Vahendajad ja mehed, kes on tellinud omale pruudi jäävad karistamata, sest karistusseadust sellise asja eest ei eksisteeri.

Ka autor on arvamusel, et antud probleemi suudab leevendada vaid tihe koostöö riikide vahel ja muudatused seadustes. Fiktiivabielu pole kerge tõestada ning siinkohal mängibki suurt rolli ennetustöö. Loengud, mis oleks läbiviidud spetsialistide poolt oleks suunatud õigetele inimestele – nii potentsiaalsetele ohvritele kui ka spetsialistidele, kelle töös võib ette tulla inimkaubanduse ohvreid. Miks mitte kaasata programmidesse ohvreid, kes on ise fiktiivabieludega kokku puutunud. Läbi viia kampaaniaid koolides ja noortega tegelevates asutustes. Suurt rõhku peaks just panema nendele asutustele, kus viibivad vaestest peredest noored, kelle silmaring võib olla palju väiksem ja teadlikkus antud teemal puudub. Neile, kellel pole usalduslikku suhet oma perega. Nagu intervjuudest selgus, siis kutse abielluda võõral maal valedel eesmärkidel, võib tulla su kõige paremalt sõbralt. Tähtis on, et teised nende ümber seda märkaks ja suudaks teavitada vastavaid ametnikke ja hoiatada oma tuttavat.



## KOKKUVÕTE

Kui orjandus ja ka inimkaubandus on ühiskonnale teada ja tuntud väljendid, siis fiktiivabielu on paljudele üsna uus mõiste. Järjest rohkem on hakatud lahkama fiktiivabielu inimkaubandusvormina ja selle tulemusel on loodud mitmeid programme, mis peaksid aitama piirata ennetustööga selle levikut.

Töö käigus tehtud intervjuud on kvalitatiivse uuringu osa. Need naised, keda on küsitletud on ohvrid. Nende abitud seisundit on ära kasutatud ja neile on lubatud midagi, mida tegelikult ei eksisteeri. Inimkaubanduse ohvri enda nõusolek ekspluateerimiseks ei oma tähtsust ega vähenda kuriteo tõsidust juhul, kui tegu on toime pandud esimeses punktis nimetatud viisil. See tähendab seda, et kui antud lugude põhjal saab väita, et naised on ju tegelikult olnud teadlikud ja nõustunud pakutavaga, ei vähenda see ikkagi kuriteo tõsidust.

Fiktiivabielu on pettus, mis on sõlmitud üksnes selleks, et asjaomane isik saaks riigi territooriumile siseneda ja seal elada. Käesoleva töö näidete põhjal võib öelda, et kodanik, kes tuleb Euroopa Liidu riikidesse oma elujärje parandamiseks ja soovib siin pikemalt peatuda otsib üles vajalikud kontaktid kes tegelevad naiste vahendamise ja fiktiivabieludeks. Vahendajateks on vähem või rohkem kriminaalse taustaga inimesed, kes on osavad manipulaatorid ja inimeste tundjad. Piisab vaid ühest naisest, kellele valetada lihtsa äri ja rahateenimisvõimaluse kohta ning tema hakkab omakorda vahendajatele „kaupa“ kätte tooma. Kogu fiktiivabielu äri toimubki nagu otseturundus. Räägitakse silmast silma oma sõprade ja tuttavatega, meelitades neid lõksu.

Uuringu osas sai küsimus: miks naine läheb kaasa fiktiivabieluga ka vastuse. Nimelt värvataksegi abieluks verinoori neide, kelle maailmapilt pole veel välja kujunenud ja

hingest leidub veel küllalgi naiivsust. Paljudel noortel pole võimalik reisida ja antud pakkumine seda ju näiliselt võimaldas. Seda võib käsitleda kui materjalest hüve. Naisi pimestas ka pakutav raha. Kuigi praegu pole mõni tuhat eurot väga suur summa, siis aastaid tagasi pimestas see pea iga noore naise, kellel pole olnud varem võimalusi osta omale midagi ihaldatut.

Nagu uuringust selgus, siis on fiktiivabieludel palju sarnaseid tunnemärke inimkaubandusega. Selles osalevad ostja ja (inim)kaup, vahendaja ning liiguvad kopsakad rahasummad. Naised, kellele pakutakse tehingut meelitatakse valedega lõksu. Lahutus ei ole lihtne ja kiire. Nagu ühest intervjuust selgus, siis abikaasa on tagasi oma kodumaal Pakistanis ning tema otsimine ja kontakti leidmine on väga raske. Sellel ajal kannatab naine Eestis ja on oma elu nii-öelda pausile pannud, sest oma kihlatuga ta abielluda ei saa ning ühine lapski kirjutatakse koheselt ametliku abikaasa nimele. Muud probleemid nagu krediitkaardi pettused, hirm vahendajate ees ja süvenev depressioon jms. on fiktiivabielude protsessi tagajärgedeks pea kõigil naistel.

Tõsiasi, et võitlemine fiktiivabielude vastu on raske, ei sega see vastavaid organisatsioone tekkimast. Inimkaubanduse ohvritega teevad Eestis tööd MTÜ *Living of Tomorrow* ja Eluliin. MTÜ *Living for Tomorrow* pakub tasuta nõustamisteenust ja muud abi ohvritele, kes on endast märku andnud. Kuigi ennetustöö on veel nõrk ja palju oleks vaja teha riikidevahelist koostööd siis on hea teada, et keegi siiski märkab ja hoolib.

## VIIDATUD ALLIKAD

1. Albrant. M., Meior. M. 2009. Inimkaubandus Eestis ja Euroopa Liidus. Avatud Eesti Fond. 27.03.2014  
[<http://avatudeestifond.wordpress.com/2009/11/05/inimkaubandus-eestis-ja-euroopa-liidus/>] 15.04.2015
2. Eespere, Katri. 2004. Inimkaubanduse vastane tegevus Eestis: ekspertide hinnangud probleemidele ning lahendustele. Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus Põhjamaade Ministrite Nõukogu. Tallinn.
3. Havocscope. Organ trafficking prices and kidney transplant sales.  
[<http://www.havocscope.com/black-market-prices/organs-kidneys/>] 11.03.2015
4. HESTIA. Preventing human trafficking and sham marriages: A multidisciplinary solution.  
[[http://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/projects/uvDd8DfKR/INFO\\_SHEET\\_HESTIA.pdf](http://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/projects/uvDd8DfKR/INFO_SHEET_HESTIA.pdf)] 09.05.2015
5. Home Office. 2013. Sham marriages and civil partnerships background information and proposed referral and investigation scheme. November 2013.  
[[https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment\\_data/file/256257/Sham\\_Marriage\\_and\\_Civil\\_Partnerships.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/256257/Sham_Marriage_and_Civil_Partnerships.pdf)] 24.04.2015
6. Human Trafficking & Modern-day Slavery. In the early years of the 21st Century.  
[<http://gvnet.com/humantrafficking/USA.htm> 12.05.2015] 10.05.2015
7. Inimkaubandus.- 2014. Eesti Punane Rist  
[<http://www.redcross.ee/et/inimkaubandus.html>]. 01.05.2015

8. Inimkaubandus. Eluliin. [<http://www.eluliin.ee/index.php/inimkaub>]. 10.06.2014
9. Inimkaubanduse aruanne USA saatkond 2012  
[[http://estonian.estonia.usembassy.gov/tipest\\_0612.html](http://estonian.estonia.usembassy.gov/tipest_0612.html)] 11.05.2015
10. Jackson, S. H. 2007 – Marriages of Convenience: International Marriage Brokers, „Mail-Ordered Brides,“ and Domestic Servitude. George Washington University Law School.
11. Justiitsministeerium 2009. Inimkaubanduse definitsiooni ja kuriteokoosseisu analüüs. Kriminaalteabe ja analüüsi talitus. Kriminaalpoliitika osakond. Tallinn.
12. Karistusseadustik 2012. – RT I 2001, nr 13, art 69.
13. Kaska, Veronika; Asari, Eva-Maria. 2012. Perekonna taasühinemise õiguse kuritarvitamine: fiktiivabielud ja põlvnemise kohta valeandmete esitamine Euroopa Liidus ja Eestis. Sisekaitseakadeemia. Tallinn 2012
14. Kriminaalpoliitika. Mis on Inimkaubandus.  
[<http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/inimkaubandus/mis-inimkaubandus>.  
30.04.2015] 12.04.2015
15. Kuul, M. - 13.10.2010. "Pealtnägija" paljastas fiktiivabielude tagamaid  
[<http://uudised.err.ee/v/eesti/5968a4c5-2e5c-430e-b74a-0232dc5fc5ec>] 28.04.2014.
16. Laherand, M.- 2008. Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn
17. Liemt. G. 2004. Human Trafficking in Europe: An Economic Perspective.  
International Labour Organisation Geneva.  
[<http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=forcedlabor>] 11.05.2015
18. Liidia juhtum. Fiktiivabielu. Reisi targalt. [<https://sisu.ut.ee/reisitargalt/fiktiivabielu>]  
10.05.2015

19. Luht. K. Mis on inimkaubandus? Ettekanne koolitusel inimkaubanduse ennetamine-  
koolitus õpetajatele noorsootöötajatele ja kutsenõustajatele. ENUT  
[[http://www.enut.ee/lisa/mis\\_on\\_inimkaubandus.pdf](http://www.enut.ee/lisa/mis_on_inimkaubandus.pdf)] 11.07.2014
20. Luht. K., 6 – 2002. Naistega kaubitsemine ja prostitutsioon. Sotsiaaltöö 6 - 2002.  
Sotsiaalministeerium 2002.
21. Mail Order Prides. Rosebrides.- International Dating at RoseBrides.com  
Tutvumisportaal. [<http://www.rosebrides.com/>] 10.03.2015.
22. Patverums 2014. Inimkaubanduse vastane kampaania. [<http://www.patverums-dm.lv/en/campaign-sold-freedom>] 20.04.2014.
23. Rebane. S. Inimkaubandus Eestis? Paraku küll. Sotsiaaltöö 5-2013.  
Sotsiaalministeerium 2013.
24. Seksuaalne ekspluateerimine ja inimkaubandus Eestis.  
[<http://rahvatervis.ut.ee/bitstream/1/1548/1/IOM2005.pdf>] 09.03.2014
25. Seksuaalne ekspluateerimine.- 2014. Seksuaalse ekspluateerimise vormid. Eesti  
Punane Rist. [<http://www.redcross.ee/et/inimkaubandus.html>] 01.05.2015.
26. Sisekaitseakadeemia. 2012. Uuring: Eesti kodanikega sõlmitud fiktiivabielude arv  
kasvab tõusvas joones. [<http://www.sisekaitse.ee/ska/uudised/uuring-eesti-kodanikega-solmitud-fiktiivabielude-arv-kasvab-tousvas-joones/>] 10.10.2012.
27. SOCIO. 2007. Inimkaubandus ja prostitutsioon – kutse- ja keskkooliõpilaste  
perspektiiv. Uurimisaruanne.
28. The Victims. What Is Human Trafficking? The National Human Trafficking  
Resource Center. [<http://www.traffickingresourcecenter.org/mission>] 12.05.2015.
29. Tõlp, S. 13.10.2010. "Pealtnägija" paljastas fiktiivabielude tagamaid  
[<http://uudised.err.ee/v/eesti/5968a4c5-2e5c-430e-b74a-0232dc5fc5ec>] 28.04.2014.

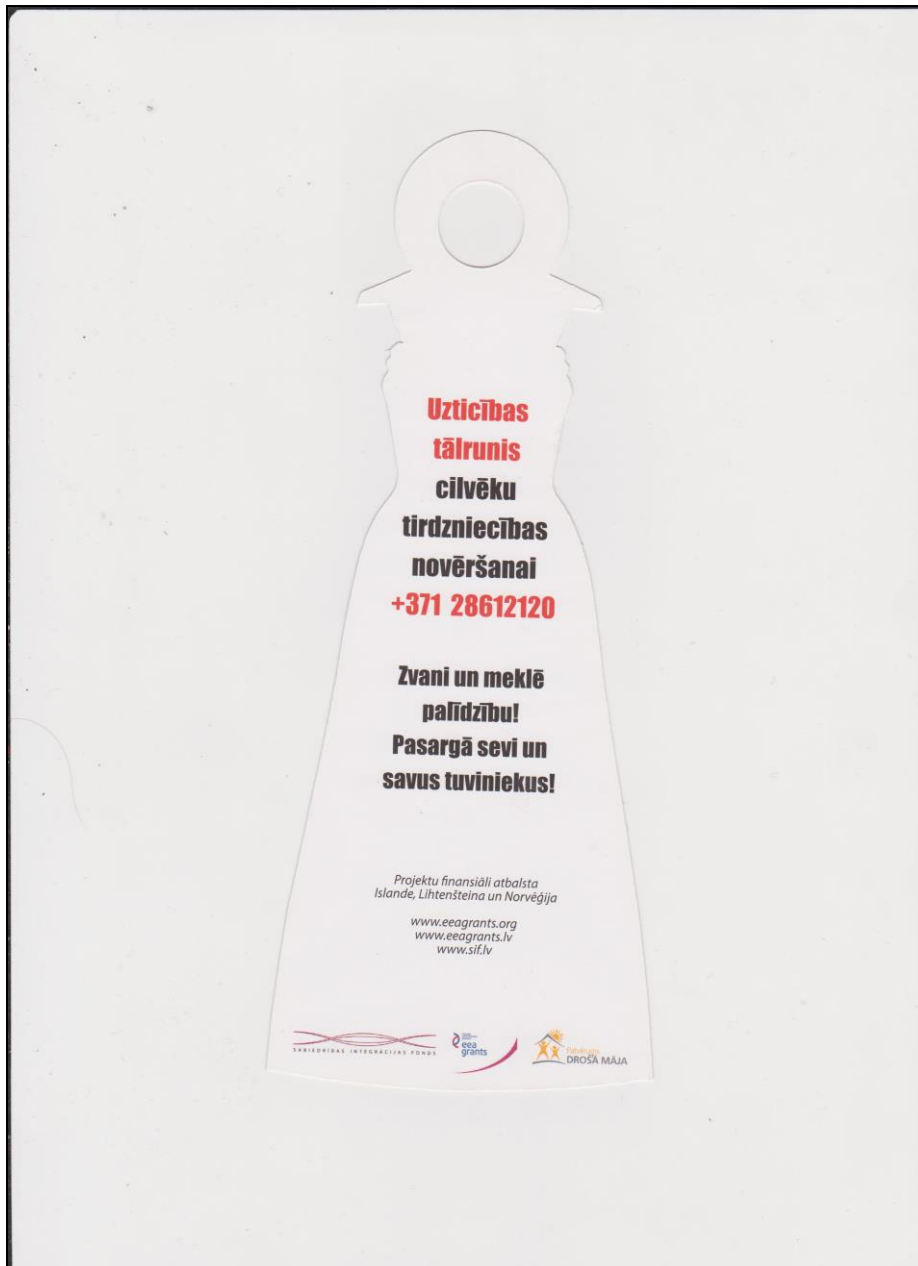
30. Valdaru, K. – 2012 Eludega Ei mängita: perekonna taasühinemise õiguse kuritarvitamine Euroopa Liidus. Ettekanne.  
[[http://www.sisekaitse.ee/public/Fiktiivabielude\\_ettekanne\\_EL\\_Valdaru.pdf](http://www.sisekaitse.ee/public/Fiktiivabielude_ettekanne_EL_Valdaru.pdf)]  
29.04.2015.
31. Inimkaubandus ja prostitutsioon – Inimkaubandus. Sotsiaalministeerium  
[<https://www.sm.ee/et/inimkaubandus-ja-prostitutsioon>] 12.05.2015.
32. Pajumets, M. Laan, T. 2005. Inimkaubanduse ennetamine: metodoloogia tööks noortega.
33. EMN INFORM. 2014. Inimkaubanduse ohvrite tuvastamine rahvusvahelises kaitses ning sunniviisilise tagasipöördumise toimingud. Euroopa Komisjon. Märts 2014.
34. Inimkaubandus 2010–2014: orjanduse likvideerimine. 2014. Pressiteade. Euroopa Komisjon. Brüssel. [[http://europa.eu/rapid/press-release\\_IP-14-1164\\_et.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1164_et.htm)]  
17.10.2014.
35. Trafficking in human beings. Statistical working papers. Eurostat. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2014.
36. Luht, K., 2012. Inimkaubanduse teemal koolitamine: praktilised soovitused, näidisprogrammid, lektorid. Sotsiaalministeerium 2012 Tallinn.

**Lisa 1. Hall Abielu. Läti kampaania lendleht (kahepoolne vaade). 2012 aasta.**



**Fiktiivabielude vastane kampaania 2012 (1).**

## Lisa 1. järg



Fiktiivabielude vastane kampaania 2012 (2).



## Lisa 2. Intervjuud

(.) – vaikus

(..) – pikk vaikus

(;) – naer

(!) – kurjalt

(#) – vaikselt

(,,) – rõhutatult

... - mõtleb

<b>Küsimus</b>	<b>Kokkuvõte vestlusest. Vastab Sirle Blumberg (MTÜ <i>Living for Tomorrow</i>) juhataja.</b>
Kas fiktiivabielud on Eestis suur probleem?	Kuna Eesti on ise nii väike ja rahva arvukus ka, siis leian, et iga naine, kellega kaubeldakse on suur probleem nii riigi kui üksikisiku tasandil. Tõepoolest aastatega on fiktiivabielude arv olnud märgatavalt tõusuteel. Peamised riigid, kuhu abielluma sõidetakse on Iirimaa, Kreeka, Itaalia ja mõned riigid Lääne-Euroopas. Eestis toimunud fiktiivabielu kohta ei ole veel meie juurde pöördunud (,,). Ma muidugi ei välistaks, et seda pole siin kordagi toimunud. (#)
Kui palju naisi on Teie poole pöördunud? Kes on ohver?	<p>Käesoleval aastal (2014 märts) on näiteks pöördunud meie poole juba 3 naist. Üldiselt võiks öelda, et aastas pöördub meie organisatsiooni poole kuskil ... 15 ohvrit, kes on seotud just fiktiivabieludega. On neid, kes on sõlminud selle abielu pahatahtlikult, kui ka neid, kes on seda teinud teadmatuses. Fiktiivabieludega ongi alati kaks võimalust: teadlikult abiellu astumine või pettuse ohvriks langemine.</p> <p>Tüüpilist ohvrit on raske kirjeldada. Eks nad ikka on pigem tignedad ja kurjad, et äri või abielu ei õnnestunud. Kes on saanud petta rahadega ja kes nn. armastusega. Ohver on tavaliselt naine, kellel pole olnud just kerge minevik. Arvestades Eesti suurt palgalõhet, ei ole ka imekspandav, miks noored naised sellise tee valivad. Paljudel meie juurde pöördunud ohvritel on õpitud abitus. Loodetaksegi, et meie siis ajame asja korda. Kahjuks ei mõisteta seda, et lahutuse jms jaoks läheb vaja abielu mõlemat osapoolt ja kindlasti on sellised lahtusprotsessid raskemad seega vajatakse ka advokaati. Aga kes maksab advokaadi eest? Ikka tellija. Aga kui tellijal pole raha? Riik? Kas riik peaks nii-öelda halvasti lõppenud äritehingu, mis seejuures on veel rängalt seadusevastane, tagajärgede eest maksma? Probleem on suur ja lahendused pole lihtsad.</p>

## Lisa 2. järg

<p>Mis on peamised probleemid miks naised Teie poole pöörduvad?</p>	<p>Number üks on kindlasti probleem lahutuse saamisega, millest omakorda koorub välja veel hulgaliselt teisi probleeme. Paljud on just nimelt noored neid, kes soovivad hakata looma pere. On ka neid, kes on fiktiivabielu tulemusena sattunud olukorda, kus tema seaduslik abikaasa on tekitanud kellelegi rahalist kahju ja seda hakatakse omakorda välja nõudma kahjutekitaja abikaasalt. Naised, kes meie juurde pöörduvad on tavaliselt võtnud hoogu väga väga kaua. Nad on nii-öelda katkised ja probleemide alla mattunud. Tavaliselt on nad olnud kodust ära mitmeid kuid. Ehk siis elanud oma tulevaste abikaasade juures ja käsutuses kuni pulm on toimunud. Neil on raske alustada algusest ja probleemist rääkida konkreetselt. Neil esineb depressiooni ja muud sarnast. Nad ei oska enam midagi ise mõelda ega teha ja loodavadki abi saada meie juurest. Loomulikult tuleme inimestele vastu. Pakume nõustamist ja muud sellist, kuid meil pole õigusi asju ajada oma päi. Me saame olla toeks ja anda nõu, kuid iga ohver peab leidma endas selle jõu võitlemiseks enda eest.</p>
<p>Millist abi Te saate neile pakkuda?</p>	<p>Nagu enne ka mainisin, siis pakume tasuta nõustamisteenust, mis hõlmab endas erinevate kontaktide otsimist ja ohvri ja teise abistava organi kokkuviiimist, juriidilisi konsultatsioone ja muud sellist. Näiteks saame soovitada osadel juhtudel minna politseisse. Kahjuks pole meil volitust näiteks lahutuse saamiseks ise eradetektiivni mängida ja kadunud abikaasat otsida. Ohver peab (,) ise olema hästi aktiivne. Meil on olemas ka vihjetelefon, millele helistamine on tasuta ja garanteeritakse helistaja anonüümsus.</p>
<p>Kas Te arvates antud probleem ühiskonnas süveneb? Kuidas seda vältida?</p>	<p>Kurb tõsiasi on see, et probleem süveneb. Loomulikult on astunud samme selle peatamiseks. Näiteks ennetustöö, kuid programm on lapsekingades. Kuna probleem on üldiselt Eestis veel noor, siis on üpris raske töötada välja tõhusaid meetodeid probleemiga võitlemiseks. Seaduse muudatustest oleks palju abi, kuid nii suures mahus seda muuta on raske. Hea oleks, kui Euroopas loodaks ühtne andmebaas, mis võiks anda häirekella ametnikele, kui abielluvad eri rassidest ja just kolmandatest riikidest pärit kodanikud Euroopa Liidu kodanikega.</p>

## Lisa 2. järg

<p>Kas on olemas juba edukalt töötavaid meetodeid mujalt riikidest fiktiivabielude ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks?</p>	<p>Väga heaks näiteks tooksin siinkohal välja Läti kampaania, mis aitab olla inimestel teadlik probleemist ja samuti on see hoiatuseks.. (Näitab selle kohta käivaid materjale). Üldiselt on igas Euroopa riigis mingisugune programm, mis töötab nii aruandena kui ka juhendina fiktiivabielude vastaseks võitluseks. Edukust siin hetkel väga täpselt mõõta ei saa, sest ohver pöördub siiski palju hiljem abi saamiseks kuskile organisatsiooni. Aastad näitavad ja siis on juba võimalik teha täpsemat statistikat.</p>
--	---

Küsimus	Vastab ohver 1
<p>Miks läheb Teie arvates tütarlaps/naine kaasa fiktiivabielu ettepanekuga? (naine, kellel sõbrannad, nendest üks kaasa – kuidas lumepall toimub jm aspektid)</p>	<p>Number üks oli kindlasti lihtne (;) rahateenimine. Teiseks põnevuse otsimine ja meelitati tasuta reisiga Iirimaaale, ilma mingite kohustusteta... ja muidugi põnevus, et äkki leiabki nii-öelda õnne (#)</p>
<p>Kuidas toimub fiktiivabielude protsess? (kuidas reaalselt kogu protsess toimub)</p>	<p>No alguses sain infot sõbra käest, kes töötab Iirimaaal nende muridega koos, et üldse saab nii raha teenida. Need kutid, kes mind vastu võtsid koos Pakistaanlastega on Eesti mehed. Nad omavahel rääkisid, et nad ise ei saagi Eestisse tulla, muidu kukuks kinni kohe. Mul polnud Eestis nagunii midagi tarka teha (;) Tegelikult kogu see jama näis nii ebareaalne ja ma ei teagi mis ma mõtlesin (.) ...no ilmselt, et lähen vaatan mis värk on. Siis tutvustati mind peigmehele ja hakkasime paberimajandust täitma. Leppisime kõik raha asjad kokku ja vahendaja, kes mind sinna sebis sai ka raha, aga ma ei tea kui palju. Mina sain paartuhat eurot sularahas ja erinevaid asju. Alguses nad rääkisid, et läheb paar päeva (!). No ei!!! Mingi kuu aega vist võttis kõik see jama aega. Siis saime asjad korda ja toimuski pulm. Vahepeal käisin ka mitu korda Eestis. Pakistaanlasi ei paistnud see häirivad. Veidi viriseti lennupiletite ostmise pärast, aga muidu oldi täitsa ok sellega. Ainuke kord, mil mind keelati koju minna, oli see aeg, mil pidi tulema rutiinne kontroll, et kas elame ikka koos. See kriitiline aeg oli kokku kuskil kuu...</p>
<p>Mis juhtub naistega fiktiivabieludes? (kaua kestavad, suhted oma nõuete abikaasadega, suhted vahendajatega jne)</p>	<p>Pidin elama nende Pakistaanlaste juures mitu kuud, enne kui tagasilennu piletid sain. Me omavahel palju ei rääkinud, aga tean, et ta oleks hea meelega minuga vahekorras olnud (.) no küsis küll mitu korda, aga ma saatsin ta kukele koguaeg. Ma ei tea, mis oleks saanud, kui</p>

	<p>minu asemel keegi vaiksem tüdruk oleks seal elanud. Kindlasti oleks ära vägistatud... Samal ajal, kui ma abielus olin tuli vahendaja poolt veel teine tööpakkumine. Ta palju ei rääkinud sellest, aga sain aru, et tegu on narkootikumide smuugeldamisega Lõuna-Ameerikast siia Irimaale. Keeldusin (.) kartsin ka ju (,,)</p>
<p>Millised on fiktiivabieliu tagajärjed? (kuidas lõpeb, mis vorm, st kas lahutus või lihtsalt lahku minek; kas abielu võib kaasa tuua probleeme – vara jagamine, seksuaalsed probleemid, lapsed, vägivald jne)</p>	<p>No mulle ju alguses räägiti, et lahutus on lihtne ja kiire. Hetkel saab mul juba 7 aastat abielus olla, sest ma ei leia seda tüüpi üles(!). Mul on laps, kes on sündinud õnneks enne seda abielu, aga nüüd mul on uus mees ja tahame abielluda ja uut last saada ja midagi (,) ei saa. Väga väga närve sööv olukord ja ma ei tea mida teha. Ma ei hakka ju Pakistani talle järgi lendama. Muide ta pidi seal ka abielus olema. Kui ma selle lahutuse kunagi saama peaks, siis lüpsan selle tüübi nii paljaks kui saab (!) (;). Aa...seda ka veel, et ma sain krediitkaardi pettuses süüdistuse. Pakistaanlased või vahendaja, ma ei tea, ostsid mu lennupiletid varastatud krediitkaardiga (!).</p>

<b>Küsimus</b>	<b>Vastab ohver 2</b>
<p>Miks läheb Teie arvates tütarlaps/naine kaasa fiktiivabieliu ettepanekuga? (naine, kellel sõbrannad, nendest üks kaasa – kuidas lumepall toimub jm aspektid)</p>	<p>Minu esimene mõte oli, et vau – saan tasuta reisida ja makstakse peale ka!! Mulle rääkis sellest võimalusest ristiema tütar, kes juba Pakistani kodanikuga abielluma hakkas. Ma olin noor ja rumal siis ja absoluutselt ei mõelnud tagajärgedele(..). Tegelikult on mul unistus olnud ka abiellumisest kui sellest üldisest traditsioonist. Tahan valget kleiti kanda ja neid sõnu öelda. Ma ei kujuta ette, miks ma nii rumal olin (#). Kusjuures olen ise ka nii-öelda vahendaja(.) Ma kutsusin oma parima sõbranna ka kaasa ja ta oli nõus. Ta elukaaslane oli väga vastu, aga ilmselt armukadedusest, mitte mõeldes tagajärgedele.</p>
<p>Kuidas toimub fiktiivabieliude protsess? (kuidas reaalselt kogu protsess toimub)</p>	<p>Meil Irimaal oli nii, et tüdruk sõidutatakse Eestist Irimaale, et tutvuda peigmehega. Vahendaja on meid juba nagu paari pannud või nii (.). Siis aetakse asju. Elamiskoha kinnitus, sotsiaalbüroos tuli mitu korda käia ja kinnitada erinevaid valesid. Täidetud paberitel oli ainuke tõene info mu nimi ja sünniaeg, muu oli väljamõeldis. Siis pandi paika pulma kuupäev. Saime aja umbes kuu peale paberimajanduse korda ajamist. Vahepeal olin jälle nädalakese Eestis. Oma pulma ma ei läinud. Ei läinud enam Eestist lennuki peale, mis mind mu pulma oleks viinud. Jõime sõbrannaga siidrit minu pool ja mõtlesime, et mis nüüd saama hakkab (;).</p>

## Lisa 2. järg

Mis juhtub naistega fiktiivabieludes? (kaua kestavad, suhted oma nõuete abikaasadega, suhted vahendajatega jne)	Kuna ma abiellumiseni ei jõudnud, siis ma ei tea, mis saanud oleks. Ilmselt oleksin lahutanud kohe, kui võimalik (.) aga tean nüüd, et see ei oleks võimalik olnud (.) vähemalt ma ei usu, et oleks. Pakistaanlasele oleks piirid avanenud ja ta oleks kadunud ilmsel, üksi ju lahutust ei saa (,).
Millised on fiktiivabielu tagajärjed? (kuidas lõpeb, mis vorm, st kas lahutus või lihtsalt lahku minek; kas abielu võib kaasa tuua probleeme – vara jagamine, seksuaalsed probleemid, lapsed, vägivald jne)	No enne pulma aja määramist oli meil juba selle kodanikuga tülisid, sest tema tahtis minuga magada ja mina keeldusin kategooriliselt. Õnneks me ei abiellunud. Minu tagajärg on see, et kuulsin, et pakistaanlane käis mind Eestis otsimas, aga ei leidnud (.) õnneks kolin palju (#). Eesti mehed, kes seal nii-öelda suured vahendajad olid ei teinud sellest minu meelest probleemi. Kusjuures olen veendunud, et minu raske depressioon võis saada sealt alguse...

Küsimus	Vastab ohver 3
Miks läheb Teie arvates tütarlaps/naine kaasa fiktiivabielu ettepanekuga? (naine, kellel sõbrannad, nendest üks kaasa – kuidas lumepall toimub jm aspektid)	No minul oli põhirõhk sellel, et saab reisida ja uusi paiku näha. Räägiti muidugi, et saab ka raha, aga see polnud mulle tol ajal nii tähtis. Mind kutsus kaasa sõbranna ja tean, et teda kutsus ka omakorda sõbranna. Tean ka seda, et vahendajateks olid kesk-Eesti mehed, kes ise Eestisse tulla ei saa (.) muidu kukuks nad kohe kinni. Selle pärast ongi vaja, et juba sinna lennanud tüdruk kasutaks ära oma kontakte. Nagu otseturundus (;).
Kuidas toimub fiktiivabielude protsess? (kuidas reaalselt kogu protsess toimub)	No vahendaja laseb tüdrukul, kes juba seal on uurida oma sõbrannade kohta, et kas kiirelt ja lihtsalt tahaks keegi raha teenida. Siis kui sobiv naine leitud, ostetakse talle lennupilet...kõik käib kiiresti ja jääbki mulje, et see on kiire, ohutu ja hea sissetulekuga tehing. Mulle lubati lausa 1000 eurot. Praegu pole 1000 eurot enam midagi ja selle nimel ei jamaks (#). Tutvusin vahendajatega, kelle majas ma ka elama hakkasin. Väga jubedad mehed(!). Eks seda oli ikka tunda, et ma olen kaup (.) ei muud. Järgmine päev läksime bürosse, et kinnitada mu elupaik Dublinis. Mind kirjutati nii-öelda sisse pakistaanlaste elamisse, kus vist juba pisikese korteri peale „elas“ umbes 14 inimest. Kokku olin seal kuskil 5 päeva. Kuni bürokraatia kestis sain ma tagasi koju minna. Peigmees oli tagasihoidlik, aga ostis mulle riideid ja asju. Kui Eestisse tagasi jõudsin, siis ma rohkem tagasi ei läinud.

## Lisa 2. järg

Mis juhtub naistega fiktiivabieludes? (kaua kestavad, suhted oma nõuete abikaasadega, suhted vahendajatega jne)	Minu suhted peigmehega katkesid kohe, kui Eestisse tagasi tulin. Olin saanud küll mingit raha ja hirm oli ikka, et nüüd äkki otsitakse üles ja tehakse midagi halba, aga no siiani olen elus (;).
Millised on fiktiivabielu tagajärjed? (kuidas lõpeb, mis vorm, st kas lahutus või lihtsalt lahku minek; kas abielu võib kaasa tuua probleeme – vara jagamine, seksuaalsed probleemid, lapsed, vägivald jne)	Ma omast kogemusest ei tea, aga naine kes abiellus, kahetseb hullult. (,,)

Küsimus	Vastab ohver 4
Miks läheb Teie arvates tütarlaps/naine kaasa fiktiivabielu ettepanekuga? (naine, kellel sõbrannad, nendest üks kaasa – kuidas lumepall toimub jm aspektid)	Aga kes (,,) ei tahaks tasuta soojale maale minna? Mina küll tahtsin. Olin kuulnud fiktiivabieludest küll, aga see ei heidutanud, sest ma saan alati hakkama (.) Mulle pakkus võimalust üks tuttav Alzeeriast, kes ise tegelt elab Kreekas ja veetis siin mingisugust vahetus-värki. No ta palus abi tegelikult (#), et aidaku ma ta sõpra, kes tahetakse riigist välja saata.
Kuidas toimub fiktiivabielude protsess? (kuidas reaalselt kogu protsess toimub)	Meie leppisime enne reisi kõik kokku (.) Tegelikult polnud muidugi midagi sarnast. Leppisime kokku, et veedan nädala seal ja siis otsustan kas tahan selle mänguga kaasa minna. Kui kohale jõudsin oli lennujaamas vastas 4 tõmmut meest ... äärmiselt (,,) ebameeldivad. Mind viidi kuskile agulisse, kus ilmselt nad elasid ja tutvustati peigmeest. Peigmees üritas alguses hästi head muljet jätta, kutsus jalutama jne. Puhkus soojal maal see küll polnud. Siis päev enne tagasilendu läksime ... perebüroosse pabereid ajama ja seal tekkis mingi jama ja eksitus, et ühesõnaga mind abielluma ei lubatud. Peigmees muidugi moosis, et ma jääks kauemaks, aga kui nägi, et ma polnud nõus, siis rääkis ühe teise mehega, kes hakkas mult lennupileteid tagasi nõudma. Karjusime seal inglise keeles ja ausalt no nad ei saanud mitte midagi (,,) aru. Lõpuks üks mees pani mulle kõrva kiilu. Hakkasin hirmu tundma (#). Mõtlesin, et siia ma nüüd suren (.) vanematele ju kellelegi ei öelnud kuhu ja miks ma lähen. Ma ei tea (.) mul vist vedas jälle ja hommikul viis vihane peigmees mind lennujaama ja ei vahetanud sõnagi (;).

## Lisa 2. järg

Mis juhtub naistega fiktiivabieludes? (kaua kestavad, suhted oma nõuete abikaasadega, suhted vahendajatega jne)	Õnneks (,) ma ei abiellunud. Nad olid täpselt sellise moega, et pandaks bordelli tööle ka veel. Väga palju tehti intiimseid nalju...või noh ilmselgelt need ju naljad polnud. Oli selgelt näha, et nad tahavad ikka, et ma naise kohustusi täidaks.
Millised on fiktiivabielu tagajärjed? (kuidas lõpeb, mis vorm, st kas lahutus või lihtsalt lahku minek; kas abielu võib kaasa tuua probleeme – vara jagamine, seksuaalsed probleemid, lapsed, vägivald jne)	No ma oletan (..) Kindlasti (,) on probleeme. Juba see hirm ja kõik...

Küsimus	Vastab ohver 5
Miks läheb Teie arvates tütarlaps/naine kaasa fiktiivabielu ettepanekuga? (naine, kellel sõbrannad, nendest üks kaasa – kuidas lumepall toimub jm aspektid)	No minu kireks on reisimine ja reisimine soodsalt (;). Tegelikult ma kaua ei mõelnud, võtsin seda nii, et ju see peab olema mingi märk, et ma oma elu muudaks. Ega siin ka need peod ja asjad ju lõpuks enam midagi ei andnud. Inglise keelt oskan väga hästi ja otsustasin siis minna tutvuma. Sõbranna tutvustas mind alguses ühele Eestis viibivale välismaalasele ja see omakorda mulle idee välja ütles. (;)
Kuidas toimub fiktiivabielude protsess? (kuidas reaalselt kogu protsess toimub)	Esimene päev peale Ateenasse jõudmist viidi mind mingi üli (,) panni autoga mitusada kilti pealinnast eemale. Oli mingi pisem linnake, kus tundus olevat palju nii-öelda turiste. Tegelt tuli välja, et seal elavad siis immigrandid, kes hea elu peale saamist ootavad. (;)(,). Siis tutvustati minu peikut. Ta oli kuskil 36-aastane vist Aafrikast kuskilt, ma ei mäleta. Üli nilbe jutuga ja tegi oma arust koguaeg nalja, et meie honeymoon tuleb vägev jne. (!)... No paraku ikka ei tulnud mingit mesinädalat...õnneks... Aga siis jah pidin andma oma ID kaardi ja mingi veits targem tüüp läks sellega sinna sotsametisse või kuhugi. Siis avastati järsku, et mind on ka vaja sinna (;). Läksime siis peale lõunat koos tagasi. Me ilmselt jätsime endast meeletult juhmi mulje, sest kumbki meist ju puhtalt kreeka keelt ei osanud (;). Paberite täitmiseiga üks mees aitas meid. Oli vist elukoha registreerimine, nagu sissekirjutus jms...

## Lisa 2. järg

<p>Mis juhtub naistega fiktiivabieludes? (kaua kestavad, suhted oma nõuete abikaasadega, suhted vahendajatega jne)</p>	<p>Kuna ma ise ei abiellunud lõpuks, siis ma ei tea, aga olen kuulnud, et alati hästi küll ei lähe. Väga harva satutakse sellise otsa, kes ise ka tahab ruttu lahutada ja on olemas ja maksab ausalt jne.</p>
<p>Millised on fiktiivabielu tagajärjed? (kuidas lõpeb, mis vorm, st kas lahutus või lihtsalt lahku minek; kas abielu võib kaasa tuua probleeme – vara jagamine, seksuaalsed probleemid, lapsed, vägivald jne)</p>	<p>No minul ei olnud abielu, kuid ega mul siis kerge polnud (;). Kui...kui kuuldi, et ma ei taha abielluda või noh õigemini ütlesin, et tahan mõelda, siis peika ja ta vend või keegi läksid nii (,) närvi. Umbes 4 päeva meelitati mind erinevate asjadega, aga keeldusin lõpuks. Lõpuks ikka tuldi nii palju vastu, et viidi tagasi pealinna ja vaadaku ise kuidas ma koju saan. Neid ei tasu usaldada. Nad teevad kõik (,) selleks, et nende tahtmine sünniks ja teistest on täiesti savi.</p>



## **SUMMARY**

### SHAM MARRIAGES AS A FORM OF HUMAN TRAFFICKING CONNECTED WITH ESTONIA AND ESTONIAN WOMEN

Marika Altküla

Talking about human trafficking as a serious global problem has gone more popular in 21st century. Human trafficking is the recruitment, transportation, transfer, harboring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. It is called as modern slavery or white slavery and the slaves are the most vulnerable people as women and children. Their vulnerability has come from different causes such as domestic violence, sexual abuse, economic inability to cope etc. These people are easy catch for organized crime groups who are dealing with human trafficking. It is estimated that this crime concerns nearly 2.5 million people each year and the number is growing.

This final paper focuses on sham marriages as a form of human trafficking. Here is used the qualitative study method because the topic is very sensitive. The author interviewed five Estonian women who have been involved in marriages of convenience. One of them actually married and is still married. Other four girls have gone through some kind of step in sham marriage scheme. They all admit that this was wrong and they all had and have still different problems to cope with. Also they have confirmed the fact that sham marriages are also run by organized crime groups who recruit women to marry with a person from third countries. Recruiting works like a snowball effect: the first woman

has to talk to her friends about „easy and fast money“ and that is how the business of human trafficking works.

Usually there is two kind of sham marriages: malicious marriage when the woman knows exactly what she is doing and the second kind is when the woman has lured to marry by fraud. Both of these cases can be dealt as victims of human trafficking because they have common point and in both cases there is recruitment by the groups of organized crime.

Fighting against human trafficking and sham marriages is not easy. The problem is quite new and the laws what's governing it are incomplete. There is one thing what every country should do (and they do) - preventing it. Baltic states have had some campaigns to make people notice and recognize the problem of human trafficking and sham marriages. Hopefully the system is getting better in future and transnational co-operation will make differences for more secure world.

## **Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks**

Mina, Marika Altküla (07.02.1987)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„Fiktiivabielud kui inimkaubanduse vorm Eestis ja Eesti naistega seoses“, mille juhendajad on Tiiu Kamdron ja Liina Käär

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

1.3 olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

2. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Pärnus, **19.05.2015**